…ministratiunea și …ografia:
…, piața mare Nr. 22
… nefrancate nu se pri-
…escŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!

Birourile de anunciurĭ:
Brașovŭ, piața mare Nr. 22

Inserate mai primescŭ în Viena *Rudolfŭ Mosse Haasenstein & Volger (Otto Maas), Henri Schalek, Alois Herndl M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg*; în Budapesta: *A. V. Goldberger Anton Mezei Eckstein Bernat*; în Frankfurt: *G. L. Daube*; în Hamburg: *A. Steiner*.

Prețulŭ inserțiunilorŭ; o seria garmondŭ pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(NUMĔRŬ DE DUMINECĂ)

„Gazeta“ ese în fiă-care ḑi.

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., Pe treĭ lunĭ 3 fl.

Pentru România și străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 francĭ, pe treĭ lunĭ 10 francĭ.

Se prenumĕră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la dd. colectorĭ.

Abonamentulŭ pentru Brașovŭ:
la administrațiune, piața mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unu anŭ 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe treĭ lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unu anŭ 12 fl. pe șése lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.

Atâtŭ abonamentele câtŭ și inserțiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 170.—Anulŭ LIII. Brașovŭ, Duminecă 29 Iulie (10 Augustŭ) 1890.

Brașovŭ, 28 Iulie st. v.

In ḑiua de sf. Maria se va întruni în Reghinŭ adunarea generală anuală a Associațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului românŭ.

Este la rêndulŭ nostru sĕ dovedimŭ cu prilegiulŭ acesta, că ne zace la inimă scopulŭ celŭ mare și sublimŭ, ce'lŭ urmăresce acéstă Asociațiune; sĕ dovedimŭ, că, în ḑilele grele de față, scimŭ sĕ prețuimŭ mai multŭ ca orĭ și când valórea și importanța culturei nóstre românescĭ; sĕ dovedimŭ că scimŭ sĕ aducemŭ orĭ-ce jertfă pentru ea.

Sórtea a voitŭ, ca tocmai acuma, în ajunulŭ întrunirei adunării generale a 29-a a Associațiunei nóstre, sĕ ni se dea, prin mórtea durerósă și prea timpurià a unui nobilŭ și valorosŭ Românŭ ardeleanŭ, unŭ esemplu strălucitorŭ de iubire de neamŭ, de devotamentŭ sfântŭ pentru cultura și bunăstarea lui, de cea mai căldurósă și strînsă alipire către instituțiunea acelei Asociațiunĭ, care are menirea a rĕspândi lumină în cărarea vieții poporului românŭ de dincóce de Carpațĭ.

Departe, la țĕrmurii Dunărei bĕtrâne, unde a trăitŭ o viéță modestă, dedicată chiămării sale în sînulŭ societății din vecinulŭ regatŭ alŭ României, inginerulŭ *Ioanŭ Olteanu*, luându'șĭ rĕmasŭ bunŭ dela acéstă lume, ni-a lăsatŭ moștenire o faptă mărétă, démnă de a fi lăudată de toțĭ frații seĭ rĕmașĭ în viéță, o faptă care póte servi tuturorŭ celorŭ de față și viitorĭ ca îndemnŭ și încuragiare de a se arăta recunoscĕtorĭ către neamulŭ lorŭ, către patria lorŭ.

Fiu alŭ Transilvaniei, născutŭ în Cojocna, și crescutŭ în acéstă țéră, inginerulŭ Olteanu, cu tóte că și elŭ, ca cei mai mulțĭ dintre tinerii noștri capabilĭ, a fostŭ constrînsŭ de vitregele împrejurărĭ a'șĭ căuta o esistență în România, pe lângă datoriile oficiului, ce șiĭ le împlinea cu cea mai mare consciențiositate, cu zelŭ și cu hărnicià, pe lângă iubirea ce-o datorea țĕrii, care îlŭ hrănea și'lŭ ocrotea, nu și-a uitatŭ nicĭ unŭ momentŭ de țéra sa natală, de binefacerile ce le-a primitŭ aicĭ, elŭ care rĕmase orfanŭ de micŭ copilŭ; nu și a uitatŭ nicĭ unŭ momentŭ de frații seĭ iubițĭ ardelenĭ, în mijloculŭ cărora a crescutŭ, și carĭ, precum bine scia și simțea, aveau a se lupta cu atâtea lipsurĭ și suferințe.

De aceea sĕmțindŭ, că în urma unei grele bóle cronice, ḑilele îi suntŭ numĕrate, inginerulŭ Ioanŭ Olteanu n'a sciutŭ cum sĕ arate posterității mai bine și mai convingĕtorŭ recunoscința și iubirea ce-o nutrea necurmatŭ cu atâta focŭ în inima sa nobilă, decâtŭ testândŭ apróe întréga sa avere agonisită cu strădanià, muncă și onestitate, în sumă de *una sută mii francĭ*, Associațiunei române transilvane, care este în primulŭ rêndŭ chiămată a lucra pentru cultura și progresulŭ frațilorŭ sĕi urmărițĭ de sórte.

Durerea cea adêncă, ce amŭ simțit'o, când amŭ primitŭ trista scire despre mórtea vechiului și credinciosului amicŭ și frate, nu póte sĕ întunece raḑa de speranță și de încredere, ce a pĕtrunsŭ în inima nóstră în fața acestei fapte mărețe, în care se reoglindéză caracterulŭ nobilŭ românescŭ alŭ rĕposatului.

Intr'unŭ timpŭ, când egoismulŭ și materialismulŭ parŭ a cupleșĭ câte-odată tóte acele frumóse idealurĭ, carĭ dau însuflețire vieței și stăruințelorŭ poporului românŭ; în nisce momente când nepăsarea pare a fi înstrăinatŭ pe fiiĭ mamei vĕduvite dela sînulŭ sĕu; când poporulŭ nostru și sfânta lui causă adeseorĭ parŭ a fi lipsițĭ de orĭ ce ajutorŭ; în nisce clipite amare ca aceste fapta rĕposatului inginerŭ Olteanu trebue sĕ ne umple inimile de speranță și de încredere.

Până când se mai află între noi caractere atâtŭ de devotate binelui comunŭ, n'avemŭ sĕ ne tememŭ de viitorulŭ românismului.

Sĕ binecuvêntămŭ dér cu toțiĭ memoria acestui bravŭ Ardelénŭ și sĕ ne încălḑimŭ sufletulŭ amăritŭ la foculŭ sacru alu iubirei sale de neamŭ și de țéră!

Esemplulŭ, ce ni l'a datŭ inginerulŭ Olteanu, sĕ ne îmbărbăteze pe toțĭ a aduce jertfe pe altarulŭ culturei nóstre naționale!

Sĕ-șĭ ia esemplu dela fericitulŭ Olteanu și acei frațĭ ai noștri din statulŭ vecinŭ, carĭ ca și dênsulŭ au eșitŭ din sînulŭ nostru, au crescutŭ în mijloculŭ nostru. Astăḑĭ când nu se mai află între noi, și nu mai potŭ lupta alăturĭ cu noi pentru limba și cultura neamului nostru, sĕ nu uite de tributulŭ de recunoscință, ce'lŭ datorescŭ țĕrei lorŭ natale și frațilorŭ lorŭ strîmtorațĭ!

Dea ceriulŭ ca fapta acestui frate Românŭ, care se póte pune cu mândrià alăturĭ cu faptele mărețe de binefacere și de caritate ale Românilorŭ din tóte țĕrile, sĕ contribue a stérni între frații noștri de pretutindenĭ nobila emulare în stăruințele pentru sprijinirea și înaintarea culturei romane, care este unŭ bunŭ comunŭ și bunulŭ celŭ mai scumpŭ alŭ întregei ginte române din rĕsăritul Europei!

† Ioanŭ Olteanu.

(Coresp. part. a „Gazetei Transilvaniei“)

Bucurescĭ, 27 Iulie 1890.

In ḑilele acestea a încetatŭ din viéță, la Galați, inginerulŭ **Ioanŭ Olteanu**, unulŭ dintre cei mai bunĭ inginerĭ românĭ în serviciulŭ căilorŭ ferate romăne.

Rĕposatulŭ era de nascere din comuna Cojocna, lângă Clușŭ.

Rĕmânêndŭ de micŭ copilŭ orfanŭ, și-a urmatŭ studiile secundare în liceulŭ din Clușiu, fiindŭ primitŭ în convictulŭ Piariștilorŭ, unde pentru serviciulŭ ce-lŭ făcea avea tótă întreținerea și astfelŭ a pututŭ sĕ termine studiile liceale cu celŭ mai strălucitŭ succesŭ în anulŭ 1864, escelândŭ mai cu sémă în sciințele matematice.

In acelașŭ anŭ primindŭ unŭ micŭ stipendiu, nu-mĭ aducŭ bine aminte, dela Blașiu, séu dela Associațiune, a trecutŭ la Politechniculŭ din Viena, unde spre a se puté întreține a fostŭ fórte multŭ ajutatŭ de ilustrulŭ bărbatŭ românŭ, Dr. Greg. Silași, pe atuncĭ pare-mi-se rectorŭ la Seminarulŭ St. Barbara, secțiunea greco-catolică, și în care îi oferise în Seminarŭ, ca supranumerarŭ, nutremêntulŭ întregŭ.

Indată după terminarea studiilorŭ technice, Olteanulŭ a fostŭ angagiatŭ la liniile ferate din Galiția, unde s'a distinsŭ prin capacitatea, zelulŭ, activitatea și onestitatea sa. D'aicĭ a trecutŭ în România, unde a ocupatŭ posturĭ technice însemnate la Primăria Capitalei și la căile ferate române.

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS.“

Ḑece ḑile de Haiducià.

(Unŭ episodŭ din anulŭ 1815, în Bucovina.)

Venitŭ într'unŭ anŭ pe timpulŭ feriilorŭ acasă, îmĭ povesti tatălŭ meu:

Eram unŭ băetanŭ în lapte, cam de 17 anĭ. Țiu minte, că încă nu eșisem la horă, căcĭ pe vremea mea, fetelorŭ mai josŭ de șése-sprĕ-ḑece și feciorilorŭ de optŭ-sprĕ-ḑece anĭ încă nu le călca piciorulŭ în jocŭ cu ceilalțĭ flăcăi și fete, și când ajungeau ei acea vêrstă, pe feciorŭ, grijitŭ bine, în cămașă cu mânecĭ late, peptarŭ în mătașĭ nou, curea, după statura flăcăului, în treĭ și patru cătărĕmĭ, ciobote lungĭ până la genunchĭ și încrețite la încheiătură, apoi pălărià „rătezată“ și încinsă în gherdane și cordele mândre, îlŭ aducea întêiașidată la jocŭ tata, ér pe fată, totŭ împodobită cum era mai bine și, afară de papucii galbinĭ séu negri și călțunii, nu în flendure de tĕrgŭ, ci tóte lucrate în casă de fată singură sub învĕțătura mamei, o ducea acésta la horă.

Ei, eram, cum ḑicŭ, ca de șéptesprĕ-ḑece anĭ; tatălŭ meu, Dumneḑeu iertelŭ, se bolnăvise și zăcea acum de vr'o treĭ-patru sĕptĕmânĭ în patŭ. Mama, biata, ierte-o și pe dênsa Dumneḑeu, îlŭ căuta ḑi și nópte ca o soță cinstită, cu o prință și ostenélă, ca și cum ar fi fostŭ luațĭ numai de o sĕptĕmână-două, măcar-că erau acum amêndoi cărunțĭ, căcĭ eu eram copilulŭ lorŭ celŭ mai micŭ și aveam două surorĭ mai marĭ decâtŭ mine, măritate și cu copii. Dusu-s'au și ele în cea lume, sci-va înduratulŭ Dumneḑeu de ele, că aicea șĭ-au lăsatŭ și ele nume cinstitŭ de femei și de gazdóie cum se cade!

Tata, în bóla sa, poftĭ carne de sĕlbătăciune: elŭ fusese pușcașŭ și vĕnătorŭ ghiambașŭ și umblasemŭ și eu cu dênsulŭ prin cele poenĭ și prelucĭ orĭ sărăturĭ din moșia lui Dumneḑeu, din cei codri, pe unde se arătau serile și diminețile cerbii și căpriórele.

Auḑindŭ eu vorba tatălui către mama, — care-lŭ întrebase, că n'ar mânca ceva, și de ce i-ar fi poftă — că par'că ar mânca ceva sĕlbătăciune, nu fiacu alta, decâtŭ eșii din casă în tindă, luaiu pușca și traista din cuiu și spre asfințite de sóre eram la „poiana ursului“, unde sciam, că vine cam pe aceea vreme câte ceva bunŭ de țiglă.

Acolo ajunsŭ, mĕ îndosii după unŭ moșŭ de bradŭ în partea poenii din préjmĕtulŭ vêntului, cum trebue la pândă, décă nu vreĭ sĕ te trudescĭ de géba, și'mĭ găti pe'ncetulŭ pușca cu o încărcătură cum se cade la căpriorĭ séu cerbĭ, adecă cu unŭ plumbŭ dinainte grijitŭ din ciocanŭ și apoi stĕtui molcomŭ și neclintitŭ cu ochii struna spre poiană.

Stĕtui câtŭ stĕtui așa, când étă, că în cea margine a poenii se arată, căutândŭ în tóte părțile și mișcândŭ din nărĭ și din urechĭ, — de nu'i ceva a omŭ pe aicĭ — unŭ cerbŭ sdravĕnŭ și o ciută. Fără sĕ rĕsuflu și numai inima bătêndumi-se în pieptŭ, de o auḑiam, stam stâncă cu cocoșulŭ trasŭ și așteptam sĕ-mĭ vină boulŭ ceva mai apróe, orĭ macarŭ sĕ éșă din colo de ciută, care mi-lŭ îndosia.

Audŭ ceva la spatele mele foșăindŭ, ca călcândŭ ceva pe frunḑele uscate. „Mai scii?“ gândiam eu, „póte fiindŭ aerulŭ linŭ, vine ceva bunŭ de pușcă și din astă parte, la poiană“; de aceea stĕtuiu ca mortŭ fără a întórce ochii îndĕrĕtŭ. Însĕ vai, — o mână de omŭ se pune pe pușca mea! Vreu sĕ saiu într'o parte, altă mână mĕ prinde de a mea, câtŭ eram spăriatŭ din crescetŭ și până'n tălpĭ, și celŭ ce mĕ prinse și mĕ ținea îmĭ ḑicea cu unŭ glasŭ ca de taurŭ, dér nădușitŭ:

— „Stăi, băiete, nu te teme!“

Era căpitanulŭ de hoțĭ — Darie, pe care'lŭ cunosceam din trécĕtŭ de mai multe-orĭ pe la casa nóstră, când după obiceiulŭ lui eșia la satŭ și'șĭ petrecea cu ómenii, fără sĕ'i ḑică cineva ceva, și în care trécĕtŭ pe la casa nóstră, décă era cineva din noi, orĭ tata, orĭ mama, orĭ eu afară, ne ḑicea binețe ca și orĭcare omŭ de trébă și mergea mai departe.

—„Ce facĭ tu, copile, aicea?“ mĕ'ntrebă elŭ.

Eu, deși cunoscêndu-lŭ cine'i, déră și sciindŭ, că ce felŭ de omŭ este elŭ, tremurulŭ de frică nu mĕ lăsă și'n acea stare îi rĕspunseiu, adecă ca prin plânsete, că'sŭ feciorulŭ cutăruia și cutăruia din Sucevița, că tatălŭ meu e bolnavŭ de mai multă vreme și că avêndŭ elŭ în bóla sa poftă de sĕlbătăciune, eu am venitŭ aicea la pândă, póte capĕtŭ ceva și ducŭ tatii.

Spunêndu'i eu aceste, mai veniră câțiva totŭ înarmațĭ cu pușcĭ și cu pistóle, ca și „căpitanulŭ Darii“, aceștia, cum se vede, îi urmau lui în óre-șĭ-care depărtare. Décĭ acum îmĭ luase pușca din mână, o dede unuia din cei ce veniră după elŭ, éră mie-mĭ ḑise:

— „Apoi, cum vĕdŭ, tu ața tênĕrŭ, și acum șĭ vĕnătorŭ și pușcașŭ prin codri afundĭ: bunŭ! Hai cu mine, te faoŭ eu *vĕnătorŭ* de altă hiară, nu de asta prostă, ce o aștepțĭ tu aicea, ca băeții boiștele cu unghița la părĕu...“

Olteanulŭ era unŭ pronunțatŭ *naționalistŭ* și urmăria cu unŭ viu interesŭ tóte mișcările nóstre literare, sociale și politice, până în momentulŭ când și-a datŭ românesculŭ sufletŭ, abia în etate de 45 anĭ, în mâna părintelui divinŭ.

Prin traiulŭ sĕu cumpĕtatŭ, defunctulŭ a agonisitŭ o frumósă avere, prin munca și osteneala sa, și precum în viéță, așa și în ultimulŭ momentŭ, elŭ a datŭ cea mai elocintă probă, că ține mai multŭ la binele și progresulŭ poporului românŭ decâtŭ la sine însușĭ.

Inainte de a închide ochii, defunctulŭ a luatŭ dispozițiunĭ legale, prin care din averea sa de **una sută șése mii francĭ** în efecte de statŭ, a testat *o sută mii* (100.000) *francĭ „Associațiunei Transilvane pentru literatura română și cultura poporului românŭ“*, numindŭ ca esecutor testamentarŭ pe d-lŭ G. Bariţiŭ, ér pentru restulŭ de șése mii francĭ a făcutŭ unele micĭ legate testamentare filantropice.

Acéstă faptă măréță va eternisa numele defunctului în istoria culturală a poporului românŭ, care din generațiune în generațiune, cu pietate, va aminti numele generosului sĕu binefăcĕtorŭ.

Fundațiunea inginerului Ioanŭ Olteanu apare cu atâtŭ mai măréță, cu câtŭ în acéstă epocă egoistă și materialistă, defunctulŭ e unicul dintre foștii mulțĭ Românĭ bogațĭ ardelenĭ în România, care nu și-a perdutŭ idealulŭ în vitalitatea poporului românŭ, pentru care a trăitŭ și a muritŭ, dândŭ idealului sĕu o ființă reală prin ajutarea poporului pe calea culturei și a progresului naționalŭ.

Rĕposatulŭ Olteanu, a testatŭ biblioteca sa, compusă din opurĭ sciințifice de mare valóre, *Societății technice din Bucurescĭ*, ér din 2000 lei sĕ se acopere cheltuelile de înmormêntare și restulŭ sĕ se împartă sĕracilorŭ din Galațĭ.

Rĕposatulŭ de eternă amintire, în dispozițiunile sale testamentare, nu și-a uitatŭ nicĭ de rudele sale cele mai apropiate, pare-mi-se nepoțĭ dela soră, cărora li-a lăsatŭ averea imobilă din Cojocna, precum și venitulŭ pe primulŭ anŭ de ḑile (5000 séu 6000 mii francĭ,) dela *fundațiunea* de o sută mii lei.

Fiă amintirea lui eternŭ binecuvêntată și fapta lui nobilă și generósă rĕsplătită în cerŭ și pe pămêntŭ de Dumneḑeulŭ părinților noștri!

Unŭ olteanŭ.

Revista politică.

Dinăuntru. In Febr. anulŭ acesta, ministrulŭ ung. de culte și instrucție, Albin Csaky, a datŭ o ordinațiune în cestiunea *botezurilorŭ din căsĕtorii mixte* de cuprinsulŭ, că orĭ-ce preotŭ, care boteză unŭ copilŭ, ai cărui părințĭ, amêndoi, orĭ unulŭ din ei, suntŭ de altă religiune, sĕ predé în timpŭ de 8 ḑile *exofficio* unŭ estrasŭ matricularŭ preotului competentŭ. Acéstă ordinațiune a făcutŭ sânge rĕu între preoții romano-catolicĭ, carĭ la diferite ocasiunĭ s'au opusŭ esecutării ordinațiunii chiar cu risiculŭ de a fi pedepsițĭ. Afară de acésta, aprópe întregŭ episcopatulŭ romano-catolicŭ a protestatŭ în contra ordinațiunei și s'a plânsŭ la Papa, care acum în ḑilele acestea, precum a asiguratŭ primatele Simor pe corespondentulŭ unei foi unguresci, a luatŭ o hotărîre în înțelesulŭ dorințelorŭ clerului romano-catolicŭ, și prin urmare în contra ordinațiunei ministrului.

„Sĕrmanulŭ Csaky“, cum l'a numitŭ Simor pe ministrulŭ, are s'alégă: orĭ luptă pentru cultŭ cu catolicii, orĭ modificarea, nu numai a ordinațiunei, ci a întregei legĭ dela 1868 privitóre la botezurĭ. Acéstă din urmă părere o esprimă și ḑiarele din Viena, pentru-că prin acea lege — afară de abusurile mai alesŭ ale preoțimei catolice, care au datŭ nascere ordinațiunei ministrului, în urma plângerei protestante — s'a sĕvêrșitŭ unŭ abusŭ chiar din partea legiuitorilorŭ, luându-li-se părinților dreptulŭ de a alege religiunea, în care au sĕ fiă botezațĭ copii, pentru a nu avé mai multe felurĭ de religiă în casă.

„*Presse*“ ḑice, că era bine sĕ se fi 'nțelesŭ guvernulŭ mai ântêiu cu episcopatulŭ și cu curia, și apoi sĕ fi venitŭ c'o lege. Acum se potŭ nasce încurcăturĭ neplăcute, décă clerulŭ iese din oposiția sa pasivă. E de doritŭ decĭ sĕ se evite o luptă pentru cultŭ.

„*Neue Freie Presse*“ critică articululŭ 53 alŭ legii din 1868, care desconsideră tocmai pe aceia, carĭ după firea lucrurilorŭ au sĕ dea cuvêntulŭ hotărîtorŭ, părinții copilului. Nu-i vorbă, și legea austriacă, ca și cea ungară, dispune, ca în căsĕtorii mixte fiiĭ sĕ urmeze religiunei tatălui, fiicele religiunei mamelorŭ; dér adaugă, că părinții înainte de căsĕtoriă potŭ stabili prin contractŭ, că sĕ póte 'ntêmpla și raportulŭ contrarŭ, orĭ că toțĭ copiiĭ au sĕ urmeze numai religiunei tatălui orĭ numai religiunei mamei. Și acestŭ lucru îlŭ potŭ face părinții și cu copiiĭ, carĭ n'au trecutŭ de 7 anĭ. Étă prin urmare cum se póte evita conflictulŭ: sĕ țină sémă legea de vointa părinților.

„*Wiener Tagblat*“ ḑice, că contele Csaky va refusa a purta lupta în contra bisericei și că statulŭ și biserica vorŭ sci sĕ se 'nțelégă, ca sĕ nu ajungă lucrurile la luptă pentru cultŭ.

Dinafară. La vila Visconti de pe lacul Como s'a ținutŭ o *conferință de ofițerĭ germanĭ, austriacĭ și italienĭ*, în care s'au stabilitŭ *basele unui planŭ de campaniă*. Unŭ ḑiarŭ din Paris ne dă în astă privință următórele amĕnunte: S'a decisŭ, că în casŭ de rĕsboiu armata italiană va trece întrégă sub direcțiunea supremă a statului majorŭ germanŭ. Regele și curtea italiană vorŭ rĕmâné în Roma. Forțele Italiei vorŭ fi împărțite în patru armate, avêndŭ ca base de operațiă Alexandria, Milanŭ, Roma pentru cele dintêiu trei armate, Neapole și Reggio-Calabre, pentru a patra armată. Intêia armată va avé comandantŭ șefŭ pe generalulŭ Ricotti. Generalulŭ Pelloux va comanda corpurile de armată, care vorŭ opera dela Pignerolle-Tende la Vintimiglia, avêndŭ Nizza ca obiectivŭ. Ideia principală a generalului Ricotti e de a năvăli în Franța pela Saint-Bernard. Generalulŭ Pelloux, cu basa de operațiune Albenga, va încerca sĕ trécă fruntăria pe unŭ punctŭ óre-care între Vintimiglia și Tende. In acelașŭ timpŭ o a doua armată, aceea a generalului Planell, va năvăli în Elveția prin Tessin și va căuta sĕ forțeze trecerea pe la Simplon și Saint Gothard. O parte din acéstă armată va trebui sĕ trécă prin Tirolulŭ austriacŭ și sĕ se scobóre pe Arlberg în valea Coirei. De acolo se va îndrepta, după cum va fi oportunŭ, cătră Zürich, ca sĕ dea mâna cu unŭ corpŭ de armată germanŭ din partea Vosgilorŭ, orĭ cătră valea Dissentis și Goschenen, ca sĕ se unéscă cu Italienii din partea de cătră Brigue și sĕ mérgă asupra Lausanei și Pontarlierului. A treia armată va apĕra capitala, litoralii dela Anrona până la Castellmare și dela Livorno până la Gaëta. Acéstă armată va avé sĕ lupte contra radicalilorŭ și „sĕ protégă Vaticanulŭ“, *năvălindŭ* în elŭ la celŭ dintêiu sgomotŭ de rĕsboiu. Radicalii suntŭ multŭ mai de temutŭ decâtŭ Vaticanulŭ în casŭ de rĕsboiu. Cea mai mică înfrângere va spulbera monarchia, căcĭ radicalii se vorŭ rescula, de cumva nu vorŭ face acésta înainte de a se declara rĕsboiulŭ. Decĭ a treia armată va avé g[…] siune de a protege dinastia, care n[…] părăsi Quirinalulŭ. Acéstă armată va […] comandată de generalulŭ Cialdini, care a refusatŭ de-a lua conducerea unei armate de invasiune contra Franței și Elveției. A patra armată de douĕ corpurĭ cu cartierele generale în Neapole și Regio-Calabria e destinată a da ajutorŭ Romei séu Neapolei, după trebuință, și a apĕra litoralii dela Reggio până la Tarentu, orĭ sĕ se îmbarce corpulŭ din Neapole pentru Toulon, décă flota aliată va învinge flota francesă și décă operațiunile lui Ricotti și Pelloux vorŭ rĕuși ér corpulŭ din Reggio sĕ se îmbarce, în acestŭ casŭ, pentru Tunis.

Va înțelege acum orĭ și cine, de ce Elvețienii suntŭ alarmațĭ și declară, prin bărbații lorŭ însemnațĭ, cum e și cardinalulŭ Mermillod, că „décă integritatea Elveției va fi amenințată, Elvețienii se vorŭ ridica ca unŭ singurŭ omŭ pentru a o opera. Și'n adevĕrŭ, că esecutarea planului de mai susŭ nu e ușorŭ. Elvețienii au construitŭ forturĭ în trecĕtórele Gothara, Coire și Saint-Maurice și toțĭ Elvețienii, pușcașĭ escelențĭ, vorŭ fi în forturĭ. Invadarea Elveției nu le va fi nicĭ-decum o petrecere Italienilorŭ. De altă parte se crede, că Austria nu va permite sĕ trécă o armată italiană prin Trentinŭ, ca sĕ mérgă în Elveția, căcĭ odată intrațĭ Italienii în provinciă, nu vorŭ mai eși din ea. Generalulŭ austriacŭ, care a luatŭ parte la conferința de pe lacul Como, a formulatŭ obiecțiunĭ asupra trecerei Italienilorŭ pe teritorulŭ austriacŭ. Ofițerii germanĭ și italienĭ țineau la acéstă trecere, elŭ a reportatŭ ministrului de rĕsboiu Bauer, care ar fi amenințatŭ că'șĭ dă dimisia, décă stăruescŭ a impune acéstă trecere. Astfelŭ stă lucrulŭ, după fóia francesă, și decĭ se esplică alarmarea Elvețienilorŭ și mĕsurile militare luate de Elvețienĭ.

SCIRILE ḐILEI.

La procesulŭ de pressă alŭ „Gazetei Transilvaniei“, care se va pertracta înaintea Curții cu jurațĭ din Clușiu *Joi la 2/14 Augustŭ* a. c. la 9 óre a. m. în sala tribunalului regescŭ (Clușiu strada principală (fŏtér) palatulŭ baronului Bánffy) vorŭ fi chiămațĭ jurații clușienĭ din cuartalulŭ III. Lista acestora se compune din 36 persóne între carĭ: 11 profesorĭ de universitate 12 funcționarĭ publicĭ, 2 proprietarĭ de case, 2 comercianțĭ, 2 profesorĭ dela alte institute, 1 deputatŭ, 1 proprietarŭ, 1 invĕțătorŭ, 1 funcționarŭ privatŭ, 1 librarŭ și 1 otelierŭ. Intre acestĭ 36 jurațĭ nu se află nicĭ unŭ românŭ.

Ḑise și mĕ și luà înaintea sa, îmĭ puse nisce desagĭ de piele grei, ce-i luà dela unulŭ din „tovarĕșii“ lui, în spate și — du-mi-te băiete de acum numai Dumneḑeu scie unde și 'ncătrău! Géba plângeamŭ eu și mĕ rugamŭ sĕ mĕ lase sĕ mergŭ acasă, că tatălŭ mi-i bolnavŭ și n'are cine-lŭ căta.

— „L'a căta Dumneḑeu, mĕi copile; și apoi nu sciu eu“, ḑise Darii, „că ai mamă și surorĭ, care mai bine l'orŭ căta decâtŭ tine? Haide tu numai cu noi, că, după vrerea lui Dumneḑeu, pe tatălŭ tĕu li-i mai vedé tu și l'omŭ vedé cu toții și n'ai grijă că țĭ-omŭ face ceva rĕu. Tu, băiete, eștĭ, cum vĕdŭ eu, bunŭ de a fi — *omŭ*, omŭ te-oiu și face; nu-i bănuì nicĭ tu, nicĭ tatălŭ tĕu!“

Ce sĕ facŭ, sĕraculŭ de mine, gândiam eu; vorbele aceste și altele asemenea și tóte ca unse cu miere, dér ale unui hoțŭ, mĕ spăriau și mai multŭ, gândindŭ acasă, gândindŭ la mine și ce va fi cu mine...

Mergeam cu greii desagĭ în spate: sĕ-i svêrl' de pe mine și sĕ o apucŭ la fugă? géba, în urma mea erau, cum presupuneam eu, cu căpitanulŭ Dariĭ încă vre o ḑece-unspreḑece inșĭ și toțĭ nisce hoțomanĭ puternicĭ, de unulŭ nu scăpai, da încă de toțĭ!

Mergeam deră plângêndŭ și încă în glasŭ, că póte mĭ-orŭ da drumulŭ, vĕḑêndu-mĕ atâtŭ de bruḑiu și de aceea nu de „făcutŭ din mine omŭ“, cum le trebue lorŭ.

Insĕ craii de codru și de potecĭ nu băgau nicĭ într'o sémă semnele becisniciei mele, ci numai vĕḑuiu, că după ce spuse Dariĭ unuia din tovaroșii lui ceva în taină, rĕmaseră vr'o trei-patru din ei îndĕrĕtŭ.

Mai gândindŭ eu acasă, la bolnavulŭ meu tată și apoi la aceea, că ce-a gândi elŭ bietulŭ, décă va auḑi, că am părăsitŭ casa și pe dênsulŭ tocmai într'o vreme așa de grea a bólei sale, orĭ că ce-oiu fi pățitŭ, căcĭ luaiu și pușca cu mine, fără a spune, că încătrău mĕ ducŭ, îmĭ secà totŭ sângele din inimă și'mĭ venia sĕ'mĭ perdŭ mințile! Mergeamŭ pe drumŭ, mai că lovindu-mĕ de copacĭ.

Trecurămŭ printr'o poiană, unulŭ din tovarășii lui Dariĭ mergea înainte, ceilalțĭ la spatele mele și Dariĭ în urmă. Inoptasemŭ, când dĕdurămŭ din poiană în altŭ plaiu și totŭ pe crésta pădurei, când se auḑì din depărtare rĕsunândŭ prin codri douĕ pocnete, unulŭ după altulŭ, de pușcă, orĭ de pistolŭ. Se părea că acelŭ sunetŭ venia din acea parte, din care și noi veniamŭ. Celŭ dinaintea mea stete locului, steteiu și eu și steteră și cei de după mine. Auḑii în dosulŭ meu, că Dariĭ nu sciu ce spune tovaroșilorŭ de lângă dênsulŭ și apoi ḑise, cum precepui, cătră mine:

— „Mai șeḑĭ josŭ, bĕete, mai odinesce, póte ți-i greu sub desagii ceia, că și ei îsŭ cam grei, déră nu bănuì de greutatea lorŭ: ce-i într'ênșii, țĭ-a fi și ție, numai nu totŭ scăncì, nu fii muere, ci flăcău cu inimă, că dóră cu *mine* eștĭ“.

Eramŭ întru adevĕrŭ slăbitŭ și de aceea mĕ și pusei la pămêntŭ. Dariĭ venì la mine și'mĭ dede o ploscă brașovenéscă ḑicêndŭ:

— „Ia, băete, bea și prinde la fire, ca sĕ nu'țĭ mai ḑicŭ băete, ci *voinice*“.

Beuiu, era rachiu de celŭ de perje, tare, de care sciam că'șĭ facŭ numai călugării la mânăstire, la noi. Dede plosca, bêndŭ și elŭ, și la ceilalțĭ și apoi ḑise:

„Haid' cu Dumneḑeu!“

Mergeam numai în pasŭ slabŭ, că era întunerecŭ și celŭ dinaintea mea abia ținea plaiulŭ. Mie mi-se părea, că umblasem odată cu tatălŭ meu pe acestŭ plaiu: ne duceamŭ spre „Petrile lui Dragoșŭ.“ Se făcuse târḑiu, mai poposirămŭ odată. Eu nu mai putui bea, déră Dariĭ cu ai sĕi îșĭ mai petrecură plosca dela unulŭ la altulŭ. Venì apoi érășĭ la mine și ḑise:

— „Ḑiua umblă numai becisnicii, carĭ nu vĕdŭ *nóptea: voinicii*, mĕi copile, voinicii, ca noi și cum vei fi și tu, nu'șĭ împleticescŭ picióręle ḑiua, ca cei numai cu o bucățică de sufletŭ, ia, așa *nóptea*, care-i *ḑiua* voinicului!“

Ḑise, apoi cugetândŭ, póte că-sŭ prea slăbitŭ, sĕ ia altulŭ desagii dela mine, și plecarămŭ mai departe...

Se auḑia acum Ciofulŭ în bradĭ, când ajunserămŭ érășĭ într'o poiană; acésta era „Poiana mĕrului“, de vale de ea spre apusŭ erau „Petrile lui Dragoșŭ“, sub care se ḑice, că ar fi marĭ comorĭ: banĭ, arme scumpe și alte odóre ascunse de acelŭ Vodă, când venì elŭ de dincolo de munțĭ, dela Maramurĕșŭ încóce, ca sĕ se așeḑe cu o mulțime de ómenĭ aicea, adecă în Moldova, și nesciindŭ elŭ încă ce se va întêmpla, în trécĕtŭ pe la pólele acelui munte, unde pe măgura lui se afla „Poiana mĕrului“ și acele stâncĭ marĭ, sĕ se fi urcatŭ elŭ acolo și sĕ fi îngropatŭ acele scumpețĭ. Au căutatŭ mulțĭ pe acolo, déră comorile ḑice-se că se află adêncŭ la talpa stâncilorŭ și între dênsele, încătrău între douĕ din ele se

O faptă laudabilă. Locuitorii comunei Grecĭ din Dobrogea au dăruitŭ acelei comune unŭ locŭ şi suma de 12,000 lei pentru zidirea unui localŭ de şcólă, spune „Timpulŭ“.

* * *

Parastasŭ. Din comuna Parţa uı (Banatŭ) ni-se scrie, că Duminecă în 15 (27) Iulie a. c. s'a servitŭ în s. biserică română gr. or. de acolo unŭ parastasŭ pentru odihna sufletului neuitatului preotŭ de odinióră *Atanasiu Mircea*, care a servitŭ ca preotŭ în acéstă comună din 1879 păna la 1887, când a fostŭ alesŭ preotŭ în Costeiulŭ mare, lângă Lugoşŭ, unde rĕposă în 1 Iunie 1890. Parastasulŭ s'a servitŭ prin actualulŭ preotŭ N. Groza, luândŭ parte la elŭ numĕrosŭ poporŭ. Printr'o frumósă vorbire, d-lŭ preotŭ arătă maritele rĕposatului, care a fostŭ omŭ sirguinciosŭ şi cu inimă bună faţă cu causele sfinte ale bisericei şi ale poporului. Prin elŭ s'au cumpĕratŭ în Parţa 3 clopote la biserică, carĭ au costatŭ 2040 fl., ér în Costeiu reposatulŭ a ridicatŭ şcóle şi casă parochială. In memoria rĕposatului, la finea parastasului d-lŭ învĕţătorŭ Iuliu Toţia a cântatŭ cu copiiĭ dela şcólă unŭ imnŭ frumosŭ, ér poporulŭ din inimă curată a dísŭ: In vecĭ amintirea lui.

* * *

Colerină în Chichinda mare. Lui „Egyetértés“ i-se scrie din Chichinda mare, că în dilele trecute a muritŭ acolo de colerină unŭ şcolarŭ cu numele Proca Bogoslavŭ. Séra la 10 óre îşĭ petrecea bine în teatru, dér peste $^1/_2$ óră a muritŭ, cu totŭ ajutorulŭ medicalŭ. Medicii au constatatŭ, că causa morţii a fostŭ colerina.

* * *

Jidanĭ espulsaţĭ, în Ungaria. „Egyetértés“ ne spune, că de câteva dile s· vĕdŭ umblândŭ pe stradele Pojunului streinĭ îmbrăcaţĭ în caftane lungĭ uitându-se în cóce şi în colo cu mirare. Ei suntŭ jidovĭ din Rusia, pe carĭ guvernulŭ acelei ţĕrĭ, în urma unei ordinaţiunĭ, i a făcutŭ sĕ părăséscă cu milionele téra. Intrebaţĭ cine-sŭ şi de unde suntŭ ei rĕspundŭ într'o limbă nemţéscă stricată, că suntŭ Ruşĭ şi îşĭ cautǎ locuinţe.

* * *

Regele României va pleca Miercurea viitóre la Sigmaringen, ca sĕ asiste la înaugurarea statuei decedatului principe Anton de Hohenzolern, tatălŭ Regelui. Consiliulŭ de miniştri va fi însărcinatŭ cu gerarea afacerilorŭ ţĕrii în timpulŭ absenţii Regelui.

* * *

Convocărĭ. Adunarea generală a „Associaţiunei Transilvane“ este convocată pe diua de 15 (27) Augustŭ în *Reghinulŭ săsescŭ.* — Adunarea generală a Reuniunei învĕţătorilorŭ românĭ gr. or. din tractele Timişóra-Vinga etc. este convocată pe 13 (25) şi 14 (26) Augustŭ în Timişóra. — Toţĭ Românii iubitorĭ de cultura poporului nostru suntŭ invitaţĭ a lua parte la aceste adunărĭ.

* * *

O fetiţă de doi anĭ ucigaşa fratelui ei. Se scrie din Jazova (comit. Torontalŭ), că păstorulŭ Martin Gal s'a dusŭ la turmă lăsândŭ pe unŭ copilaşŭ de patru anĭ şi o fetiţă de doi anĭ în grija unui frate alŭ lorŭ mai mare. Copiiĭ se jucau cu nesce micĭ buzdugane de fierŭ sub patŭ. Fratele lorŭ mai mare eşindŭ afară în uliţă şi lăsându-i de capulŭ lorŭ, fetiţa îndârjită de fratele ei apucă unŭ buzdugănelŭ şi îlŭ isbi în capulŭ băiatului, de i-lŭ crepà. Nenorocitulŭ băiatŭ cădŭ numai decâtŭ mortŭ aşa, că pe când fratele lorŭ mai mare întrà în casă, băiatulŭ îşĭ deduse deja ultima suflare. Avisŭ părinţilorŭ, carí 'şĭ lasă copii singurĭ acasă.

* * *

Omorŭ. Anghelŭ Mihailă din Şugagŭ a omorîtŭ pe Dumitru Mocanu din Poiana, şi apoi s'a înfăţişatŭ însuşĭ la judecătoriă. Motivulŭ crimei e, după spusa ucigaşului, dragostea respinsă şi gelosia.

Bătaiă între militarĭ.

Dumineca séra a fostŭ în baia romană de lângă Buda veche o luptă sângerósă între oficerĭ reserviştĭ şi între voluntarĭ pe unŭ anŭ. După cum spune „Egyetertes“, lucrulŭ s'a petrecutŭ astfelŭ: Mai mulţĭ oficerĭ reserviştĭ la vênătorĭ şi soţia cu cumnatulŭ unuia din ei veniau în trăsură dela baiă în oraşŭ, când deodată fură întêmpinaţĭ pe şosea cu împuşcăturĭ de revolverŭ. Unulŭ din ofiţerii de reservă se dete josŭ din trăsură şi provocà pe celŭ care a împuşcatŭ sĕ se legitimeze, dér acesta refusà. Atuncĭ provocà oficerulŭ pe trei voluntarĭ din apropiere, ca sĕ spună numele atacatorului, dér şi ei refusară orĭ-ce lămurire. Când ofiţerulŭ îşĭ arătă legitimarea sa militară, militarii i-o smulseră din mână, se aruncară împreună cu ceilalţĭ din societatea lorŭ asupra ofiţerului şi'lŭ bătură până la sânge. Soţia acestuia luà biciulŭ din mâna visitiului, sărì din trăsură şi se duse înaintea atacatorilorŭ cu cuvintele: „Ce vreţĭ voi mişei miserabilĭ!“ In primulŭ momentŭ excedenţii fură înfricaţĭ, déră curêndŭ după aceea se aruncară şi asupra celorlalţĭ oficerĭ reserviştĭ şi'i bătură şi pe aceştia până la sânge. Unŭ amicŭ alŭ ofiţerilorŭ puse acum mâna pe unŭ rudŭ de ferŭ din carŭ şi lovì cu ea în capŭ pe unŭ civilŭ din societatea voluntarilorŭ. Numai după acésta putură oficerii sĕ'şĭ urmeze calea în oraşŭ, unde făcură arătare poliţiei şi comandei pieţii. Cercetarea se face cu energiă. Din deposiţiile de până acum resultă, că oficerii reserviştĭ au fostŭ cei carĭ au atacatŭ şi că ei singurĭ pórtă vina pentru bătaia cea sângerósă.

O nouă Reuniune de învĕţătorĭ.

Grădisce, 30 Iulie 1890.

Stimate Domnule Redactorŭ! Din tóte părţile locuite de Românĭ sosescŭ scirĭ şi rapórte dese şi amĕnunţite despre o mişcare generală şi îmbucurătóre pe tóte terenele vieţii sociale şi culturale ale poporului nostru. Numai din regiunea romantică şi plină de suvenire sântă a trecutului, din ţéra Haţegului, nu s'au pré auditŭ până acum scirĭ îmbucurătóre în privinţa vre-unei mişcărĭ culturale, ba şi déca icĭ colea câte-o voce s'a rĭdicatŭ din când în când spre o trezi inimele amorţite, precum bună-óră în anulŭ trecutŭ în causa reconstituirei despărţĕmêntului filial alŭ „Associaţiunei transilvane“, după puţină mişcare trecĕtóre graiulŭ érăşĭ a amuţitŭ şi noi căduramŭ din nou în starea de mai nainte.

Sub astfelŭ dĕ împrejurărĭ, în inimile celorŭ ce suntŭ plinĭ de grijă pentru viitorulŭ nostru din acestŭ ţinutŭ a produsŭ mare bucuriă scirea despre aprobarea statutelorŭ reuniunei învĕţătorilorŭ românĭ gr. cat. din ţinutulŭ Haţegului, séu mai bine a părţilorŭ ardelene ale diecesei Lugoşiului, care reuniune are sĕ devină unŭ punctŭ centralŭ de lumină pentru întregŭ ţinutulŭ şi sĕ dea unŭ avêntŭ mai puternicŭ învĕţământului poporalŭ, stringêndŭ şirurile învĕţătorimei într'unŭ corpŭ moralŭ bine organisatŭ.

După o lungă trăgănare, statutele nouĕi nóstre Reuniunĭ aprobându-se de către Ministerulŭ ung. de culte şi instrcţiune publică în 12 Maiu 1890 Nr. 12135 şi întărindu-se de către Prea Ven. Consistorŭ diecesanŭ din Lugoşiu în 12 Iunie 1890 Nr. 1112 pentru a satisface mandatului Prea Ven. Ordinariatŭ episcopescŭ şi dorinţelorŭ ardĕtóre ale învĕţătorimei, Rvds. Domnŭ Vicariu foraneu alŭ Haţegului fù rugatŭ a conchiăma adunarea constitutivă în terminulŭ celŭ mai scurtŭ, care se şi statorì pe 21 Iuliu n. c., în care di reuniunea întrà în viéţă.

Acéstă adunare generală constitutivă, conchiămată de către Rvds. dn. Ioane Ianza, vicariulŭ foraneu alŭ Haţegului pe 21 Iulie, se întrunì la 9 óre diminéţa în biserica gr. cat. din Haţegŭ, Pe lângă unŭ numĕrŭ însemnatŭ de preoţĭ şi învĕţătorĭ, se presentară d-nii protopopĭ ai Ulpiei Traiane, Petroşenilorŭ şi alŭ Orăştiei, precum şi d-lŭ primarŭ alŭ Haţegului, Ambrosiu Bersanŭ, ca însărcinatŭ alŭ d-lui inspectorŭ reg. şcol., carele după încheiera şedinţei în terminĭ afabilĭ şi recunoscĕtorĭ îşĭ esprimà cea mai deplină mulţămire pentru mersulŭ regulatŭ şi ordinea esemplară observată în decursulŭ consultărilorŭ. Cu părere de rĕu se luà la cunoscinţă absentarea d-lorŭ protopopĭ ai Bobalnei şi Hunidórei, carĭ din cause pré grave nu se putură înfăţişa.

Era mândru lucru de a vedé întrunitĭ în cugetŭ şi simţirĭ pe atâţĭ preoţĭ şi învĕţătorĭ spre a pune fundamentŭ la acéstă însoţire folositóre, care are sĕ reverse cultură şi sciinţă în masele poporului, ai cărui conducĕtorĭ naturalĭ suntŭ preoţii şi învĕţătorii. Zelulŭ şi interesulŭ, cu care fù sprijinita reuniunea încă în nascere, ne dă speranţa, că clerulŭ şi învĕţătorimea nóstră nu-şĭ va retrage concursulŭ moralŭ şi materialŭ, pentru a grăbi după putinţă înaintarea reuniunei prin lucrare neobosită şi prin atragerea fruntaşilorŭ din poporŭ în cerculŭ reuniunei. Participarea poporului ar fi cu atâtŭ mai bine venită şi mai folositóre, cu câtŭ prin aceea isvórele de venitŭ ale reuniunei — la începutŭ modeste — s'ar îmulţi considerabilŭ, ér de altă parte ar înrîurì multŭ asupra îmbrăţişărei causelorŭ şcolare, de care poporulŭ din di în di se intereséză totŭ mai multŭ.

După rostirea în corŭ a imnului „Impĕrate cerescŭ“, Rvds. d-nŭ vicariu Ioanŭ Ianza, demnulŭ încredinţatŭ alŭ Prea Veneratului Consistorŭ diecesanŭ, deschide şedinţa printr'o cuvêntare bine simţită şi însufleţitóre, care fù ascultată cu atenţiune încordată şi interesŭ viu şi în care arătà în terminĭ aleşĭ şi convingĕtorĭ însemnătatea reuniunilorŭ, şi datorinţa învĕţătorilorŭ noştri. Acestŭ discursŭ fù urmatŭ de aplause frenetice şi de repeţite urărĭ de „sĕ trăéscă“.

După acésta, la propunerea M. O. D-nŭ protopopŭ din Petroşenĭ, Stefanŭ Radicŭ, se trimise o telegramă Ilustrităţii Sale Prea Sânţitului Domnŭ Episcopŭ diecesanŭ *Dr. Victorŭ Mihalyi de Apşia*, graţiosulŭ patronŭ şi binefăcĕtorŭ alŭ reuniunei, făcêndu-i-se cunoscută acéstă întrunire a adunărei şi cerêndu-i-se binecuvêntarea archieréscă. Prea Sânţia Sa nu întârdià a rĕspunde pe lângă implorarea ajutorului divinŭ asupra lucrărilorŭ adunărei şi cu unŭ *ofertŭ marinimosŭ de*

---

vede o crepătură, prin care abia se póte băga unŭ omŭ. S'a şi băgatŭ unulŭ de aicea dela noi, pusŭ de unŭ călugĕrŭ, déră abia ajunse ceva mai adêncŭ în stâncĭ şi cu ţipetŭ şi spaimă strigà sĕ'lŭ tragă de frânghiă înapoi, căcĭ acolo ar fi vĕdutŭ o mulţime de şerpĭ. La călcâiulŭ acelorŭ stâncĭ, de ceea parte spre apusŭ, isvoresce părăulŭ „Dragoşa“, ce dă în Moldoviţa; éră de astă parte, rîuleţulŭ „Dragoşinulŭ“, ce dă în părĕulŭ „Şórecului“ şi acesta în „Suceviţa“ şi cu acesta în „Sucéva.“ Eră dunga de munte, ce se trage dela „Poiana mĕrului“ încóce spre rĕsăritŭ, se chiamă şi astădĭ „Piciorulŭ Dragoşinului.

Ei, ţĭ-aşĭ spune eu, — dise aicĭ tatălŭ meu — multe despre acelŭ Vodă Dragoşŭ — ómenii îlŭ numiau mai de multŭ „Drăguşŭ“ — apoi şi despre alţĭ voivodĭ de după dênsulŭ, carĭ au stăpânitŭ ţéra Moldovei şi carĭ toţĭ *creştinĭ,* cu voinicii noştri de moşĭ-strămoşĭ au îngrăditŭ, dice — că, cu pepturile lorŭ, sĕracii! hotarĕle acestei ţĕrĭ, ca sĕ nu le ia litfele rele şi păgâne, ci sĕ ne lase nouĕ, némului lorŭ, sărmea de hrană. Déră acestea tu, dragulŭ meu, le vei sci mai bine din cărţĭ, că dice, că tóte 'sŭ scrise. Noi ţĕranii, orbĭ, atâta numai scimŭ, ce-a spusŭ tata la feciorŭ şi de acolo scimŭ şi noi cei de acum. Déră audêndŭ ce audimŭ, socotimŭ şi noi, că cum e ţéra acésta a Bucovinei, bună séu rea, e munca *némului nostru* şi încă nu muncă ia aşa, uşóră şi ieftină, ci muncă plătită cu sânge şi cu mii de vieţĭ de ómenĭ *creştinĭ*; că aşadéră, toţĭ carĭ veniră încóce mai târdiu de aceea muncă a moşilorŭ şi strămoşilorŭ noştri, veniră la *masa gata*; nu s'ar cădé decĭ, ca ei pe acei *ce au muncitŭ pentru aceia masă*, sĕ'i împingă şi sĕ-i dea aşa, înapoi, pe la pragŭ, prin tindă.

Déră acum despre alta mi-i vorba:

Prin „Poiana mĕrului“ trecurămŭ până la jumĕtate şĭ-apoi făcurămŭ hăisa în pădure. Vĕduiu mai în vale focŭ. Gândiamŭ, că ne-omŭ întórce de pe-acolo, ca sĕ nu dămŭ de ómenĭ; dér nu: celŭ dinaintea mea totŭ merse dreptŭ înainte spre focŭ şi noi după elŭ.

De departe dărìi printre copacĭ unŭ omŭ dincolo de focŭ, ce sta cu o mână la ochĭ, ca şi când ar vré sĕ cunóscă mai bine, şi'n alta ţinêndŭ o puşcă.

— „Noi suntemŭ, Iacobe, noi“, dise în glasŭ ce-lŭ dinaintea mea, „toţĭ bunĭ şi încă şi cu unŭ — adausŭ, ce, póte a fi încă bunişorŭ“.

— „Ceva îmbucătură, Iacobe“, strigà Dariĭ, că mai c'ar fi vremea de erĭ dela amédădi“.

„Celŭ cu numele Iacobŭ, unŭ brădanŭ de omŭ cu ţurcă'n capŭ şi cu nisce plete până josŭ pe umerĭ, cu cămaşa pe elŭ ca de ciobanŭ şi cu bumbĭ galbinĭ la încheiăturile umerilorŭ, cu o curea dela brêu până mai sub barbă şi'n ea, dinainte, técă'n alămĭ cu cuţite cu mănunchĭ sclipicioşĭ, ér deoparte de ea, spre stânga, douĕ pistóle. Elŭ se uità la mine — pĕcatele mele, eram aşişĭ în acea vêrstă, de stătură cam măşcată — şi dise ca pentru dênsulŭ singurŭ: „Cam abia înţărcatŭ, da s'o face“. — „Facev'ar Dumnedeu gînjŭ şi ghemŭ!“ gândiamŭ eu, „pe *voi,* da nu pe mine *bunŭ* de voi!“

Vĕduiu apoi unŭ ceaunŭ mare, în cr ăcene, pe focŭ, curênd după aceea nisce fălii de caşŭ şi de urdă înşirate pe sumanele întinse prin prejurulŭ focului şi pe fiecare sumanŭ, pe scórţe de bradŭ, sare mare, ce-o pisase Iacobŭ cu muchea toporului pe unŭ bolovanŭ. Prăvălì din ceaunŭ o mămăligă câtŭ unŭ munte, puse éră céunulŭ în crăcene şi până ce se sfârşì mămăliga cea dintâiu, era cealaltă gata. Pe mine mĕ chemà Dariĭ lângă sine şi totŭ uitându-se din când în când la mine, îmĭ da singurŭ în mânĭ fălii de caşŭ şi de urdă, îmbiindu-mĕ sĕ mâncŭ:

— „Că tu nu eştĭ“ — dise elŭ — „la noi în robiă, ci óspe, şi nu între ómenĭ rĕi. Ah, suntemŭ“, continuà elŭ cu glasulŭ sĕu puternicŭ şi-apoi încă şi cam apăsatŭ, „suntemŭ *rĕĭ* pentru cei *rĕi*, dér nu şi pentru cei bunĭ; vei vedé, dragulŭ meu, cum ţi-i numele?“ — „Tanasă.“ — „Tanasă? — bunŭ!“

După merindire — nu sciu cum s'o chemŭ, prândŭ, orĭ cină, că lucéfĕrulŭ de diminéţa era acum ca de douĕ suliţĭ de susŭ şi dorile colo la marginea lumei începură acum a se arăta pe cerŭ, — după merindire, dicŭ, se sculară toţĭ, îşĭ făcură cruce spre rĕsăritŭ de câte mai multe-orĭ, beură pe rêndŭ apă dintr'o gălétă dela oi şĭ-apoi punêndu-şĭ sumanele şi peptarele sub capŭ, puscile şi pistólele lângă sine la peptŭ şi pe dênsele o mână, după ce'şĭ mai făcură o cruce-douĕ, se culcară la dormitŭ. Desagii cei grei, ce-i duseiu eu, îi vĕduiu sub capulŭ lui Dariĭ, împreună cu puşca lui şi a mea.

— „Culcă-te, Tanasă, aicĭ lângă mine“, dise elŭ, „cu piciórele spre focŭ, şi hai sĕ tragemŭ unŭ somnŭ popescŭ, sĕ vedemŭ ce-omŭ mai visa şi ce-omŭ mai face.“

100 fl. în favorulŭ reuniunei, ceea ce produse mulţămita şi recunoscinţa cea mai ferbinte în inimile membrilorŭ, întărindu-le şi mai multŭ credinţa în înflorirea şi trăinicia tinerei reuniunĭ, puse sub patronagiulŭ unui asemenea generosŭ binefăcĕtorŭ.

Urmà apoi alegerea preşedintelui, a doi notarĭ şi scrutinătorĭ adhoc, după care se cetiră statutele de către notarulŭ Stefanŭ Ţarină, învĕţătorŭ în Paucinescĭ; se conscriseră cei presenţĭ şi se alese o comisiune conscrietóre de 4 membri pentru propunerea oficialilorŭ şi a comitetului centralŭ alŭ Reuniunei, după care şedinţa se suspinde pe câteva minute. După consfătuire imprumutată comisiunea candidătóre, prin raportorulŭ sĕu, M. O. D. protopopŭ alŭ Ulpiei Traiane, propune de preşedinte alŭ Reuniunei pe Rvds. d-nŭ Ioanŭ Ioanza, vicarŭ; v.-preşedinte Popŭ Avelŭ Bociatŭ, protopopŭ în Grădisce; notarĭ Nicolau Trimbiţoniu, învĕţătorŭ în Grădisce, şi Stefanŭ Ţarină, învĕţătorŭ în Paucinescĭ; casierŭ Ioanŭ Micşia, învĕţătorŭ în Steiu; controlor Pompeiu Dariu, învĕţător în Rachitova; bibliotecarŭ Ioanŭ Susmanŭ, învĕţătorŭ în Subcetate (Váralya), éră de membri în comitetulŭ centralŭ a propusŭ pe Michailŭ Iubaşiu, învĕţătorŭ în Riudemorĭ; Nicolau Câmpianŭ, învĕţătorŭ în Clopotiva; Leonŭ Iubaşiu, învĕţătorŭ în Ostrovŭ; Isidorŭ Saturn, învĕţătorŭ în Merişiorŭ; Ioanŭ Munteanŭ, învĕţătorŭ diriginte în Cudşirŭ şi Petru Paveloni, învĕţătorŭ în Demsuşŭ.

Urmà apoi conscrierea membrilorŭ fundatorĭ cu 10 fl. odată pentru totdéuna; a membrilorŭ ordinarĭ cu 1 fl. anualŭ şi a membrilorŭ ajutătorĭ cu celŭ puţinŭ 50 cr. anualŭ. Din raportulŭ comisiunei conscrietóre se constată, că ca membrii fundatorĭ se înscriseră 9 persóne, la carĭ după amédĭ se alătură şi bravulŭ notarŭ alŭ Luncelorŭ, d-lŭ Isidorŭ Suciu; éră ca membrii ordinarĭ 30 inşĭ.

Se trecŭ la statorirea bugetului pe anulŭ 1890/91, ale cărui active se preliminară cu 160 fl. v. a., éră spese cu 62 fl. v. a. prin urmare ar resta unŭ saldo de 98 fl. v. a., la care sumă adăugêndu-se darulŭ patronatŭ de 100 fl. v. a. şi dela unŭ membru fundatorŭ înscrisŭ mai târḑiu 10 fl., ar da suma percepţională de 208 fl. v. a. Unŭ începutŭ modestŭ, dér între împrejurările de faţă mulţămitorŭ.

Vine apoi desbaterea asupra diurnelorŭ învĕţătorescĭ la cercetarea adunărilorŭ generale anuale, care după o lungă discuţiune se statorescŭ în 5 fl., fără privire la depărtare, care spese au de a se acoperi din cassele scólelorŭ respective. Ca locŭ alŭ viitórei adunărĭ generale, la propunerea d-lui protopopŭ alŭ Ulpiei Traiane, se primesce Grădiscea (Várhely), éră timpulŭ ţinerei aceleia se va statori mai târḑiu de către comitetulŭ centralŭ.

Neputându-se de astă-dată închiria unŭ localŭ pentru bibliotecă, Rev. D-nŭ vicarŭ binevoì a ceda o localitate în edificiulŭ vicarialŭ, promiţêndŭ şi unele opurĭ de valóre pentru bibliotecă, pentru care oferte binevoitóre i-se aduse mulţămită şi sinceră recunoscinţă din partea tuturorŭ membrilorŭ. După terminarea acestorŭ lucrărĭ, la propunerea presidiului, demnulŭ şi zelosulŭ învĕţătorŭ din Paucinescĭ, în districtulŭ Ulpiei Traiane, Stefanŭ Ţarină, carele în tótă privinţa e unŭ modelŭ de învĕţătorŭ, îşĭ cetì operatulŭ sĕu „despre însemnătatea corurilorŭ bisericescĭ," în care desfăşură cu argumente ponderóse influinţa corurilorŭ bisericescĭ asupra simţului religioso-moralŭ şi esteticŭ alŭ poporului nostru şi recomandă cu tótă puterea înfiinţarea acelora la tóte scólele, ca unŭ îndemnŭ puternicŭ spre pietate, pentru poporŭ, şi ca unŭ mijlocŭ de stimă şi recunoscinţă pentru învĕţătorŭ, care pe acéstă cale îşĭ asigurézǎ neschimbata iubire a părinţilorŭ şi a elevilorŭ sĕi. Acéstă disertaţiune, lucrată cu diliginţă, fŭ ascultată cu atenţiune încordată şi disertatorele fŭ felicitatŭ din partea tuturorŭ membrilorŭ cu laude meritate.

Astfelŭ decurse prima adunare constitutivă a reuniunei învĕţătorilorŭ românĭ gr. cat. din acestŭ ţinutŭ. Paşulŭ primŭ e făcutŭ, rĕmâne numai, ca zelulŭ şi însufleţirea momentană sĕ nu rĕcéscă, ci — precum pré frumosŭ se accentuà în vorbirea presidială, — în nobilă emulaţiune sĕ lucre cu toţii din rĕsputerĭ la înaintarea scopurilorŭ spirituale şi morale ale reuniunei, ca aşa în curêndŭ sĕ se facă lumină pănă şi în cea din urmă colibă ţĕrănéscă şi sĕ se scótă la ivélă multe mărgăritare scumpe, ce au statŭ şi stau îngropate în cenuşa căminelorŭ sătescĭ. Căcĭ nu mândria naţională, nicĭ frase deşerte au condusŭ pe numĕroşĭ scriitorĭ ai noştri a constata în poporulŭ românescŭ o fantasiă viuă, o judecată matură şi o inteligenţă naturală superióră, care rarŭ se află la alte popóre, ci adevĕrulŭ curatŭ, recunoscutŭ de cei mai celebri învĕţaţĭ străinĭ, carĭ au scrisŭ imparţialĭ şi nepreocupaţĭ despre poporulŭ românŭ. A scóte la lumina ḑilei aceste preţióse este chiămarea învĕţătorilorŭ, a-le nobilita şi polei e chiămarea reuniunilorŭ prin ajutóre materiale, ca aşa sĕ pótă deveni în acea posiţiune, din care sĕ rĕspândéscă lumină peste poporulŭ întregŭ, sĕ-lŭ apere şi scutéscă în suferinţele sale. Neuitate trebue sĕ rĕmână cuvintele generosului împĕratŭ Iosifŭ II, adresate către o deputaţiune română: „trimiteţi-vĕ şi voi copiiĭ la scólă, pentru ca sĕ aveţĭ chiar dintre voi ómenĭ, carĭ sĕ vĕ scie lumina şi apĕra de rele; voi prin voi înşi-vĕ vĕ ajutaţĭ, ca şi Dumneḑeu sĕ vĕ ajute."

Reuniunile învĕţătorescĭ însĕ pe lângă alte folóse şi binefacerĭ suntŭ pentru învĕţătorime şi o scólă eminentă de a se deprinde în arta, prin care sĕ-şĭ esprime cu înlesnire şi fără temere ideile şi cunoscinţele sale şi de a'şĭ câştiga în vieţa socială o ţinută bărbătéscă şi resolută. Pentru că omulŭ retrasŭ şi nespertŭ, fiă înḑestratŭ cu orĭ-ce cunosciinţe frumóse teoretice, în publicŭ devine timidŭ şi nehotărîtŭ, se încurcă uşorŭ în lucrurĭ bagatele, pe când celŭ versatŭ în societate e cutezătorŭ şi elocuentŭ.

Din aceste consideraţiunĭ, cu viuă recunoscinţă salutămŭ înfiinţarea reuniunei, şi bărbaţii, carĭ au lucratŭ la realisarea acestei opere folositóre, au binemeritatŭ pentru patriă şi naţiune şi numele lorŭ va fi amintitŭ cu pietate de tóte generaţiunile fiitóre pănă la cei mai depărtaţĭ strănepoţĭ, carĭ se vorŭ bucura de rodulŭ ostenelelorŭ lorŭ.

Popŭ Avelŭ Bociatŭ,
protopopŭ românŭ gr. cat.

Necesitatea şi importanţa comasărei.

Memoriu presentatŭ Despărţĕmêntului II alŭ „Asociaţiunei transilvane", la adunarea ţinută în Zerneştĭ la 15 (27) Iulie 1890, de Dr. G. M.

O n o r a t ă A d u n a r e! Deşi suntŭ necunoscutŭ celorŭ mai mulţĭ dintre D-Vóstre şi avêndŭ de a Vĕ vorbi despre o materiă specială, ca atare ingrată şi diferită de cadrulŭ acelora, carĭ se obicĭnuescŭ a se discuta în asemenea întrunirĭ solemne, totuşĭ îmĭ iau îndrăsnéla de a recurge la pacienţa D-Vóstrĕ, rugându-Vĕ, sĕ binevoiţĭ a-mĭ da pentru $^1/_2$—1 óră puţină atenţiune. Şi eu din parte'mĭ vĕ promitŭ, că mĕ voiu sili pe câtŭ este posibilŭ sĕ fiu câtŭ de scurtŭ şi cu tóte aceste sĕ satisfacŭ pe câtŭ este posibilŭ justelorŭ D-Vóstrĕ aşteptărĭ. Şi anume, după principiulŭ filosofului Socrate: Cunósce-te pe tine însuţĭ, îmĭ propunŭ a vĕ întreţine în ora acésta vorbindu-vĕ despre noi înşi-ne, despre cunoscinţa şi raporturile economice şi sociale ale scumpei nóstre patrii a ţĕrii Oltului.

Când cetimŭ biblia, auḑimŭ, că Dumneḑeu când a creatŭ pe omŭ, l'a aşeḑatŭ mai întâiu în Raiu, o grădină mărétă, percursă de marĭ rîurĭ, unde putea sĕ guste elŭ în linişte şi tionă, fără a se obosi şi strădui, tóte productele şi fructele pămêntului, de carĭ însĕ omulŭ nu se putŭ folosi vreme îndelungată, din causa greşelei sale. Acum, décă aruncămŭ ochii în jurulŭ nostru şi privimŭ din orĭ şi care punctŭ alŭ scumpei nóstre Ţĕrĭ a Oltului, óre ce impresii îţĭ face şi ce cugete îţĭ desvoltă în mintea ta? Au nu-ţĭ face impresia, că te afli într'o grădină? Ba da, şi încă în o grădină din cele mai măreţe, la care natura a lucratŭ şi s'a sbuciumatŭ din tóte puterile ei, pentru a o construi şi înḑestra mai minunatŭ, încâtŭ sémĕnŭ în lume sĕ nu aibă. In locŭ de obicĭnuitele garldurĭ şi stobóre, care sĕ apere grădina de încălcare, natura însăşĭ a ridicatŭ o catenă de munţĭ uriaşĭ, din cei mai fără transiţiă, cu menirea nu numai de a apĕra de omŭ, ci şi de vênturĭ şi viscole, precum şi a domoli căldura şi înfierbinţéla sórelui, ce domină la sudŭ şi vestŭ; la rĕsăritŭ natura a ridicatŭ pe coline, éră̆şĭ una din dumbrăvile cele mai măreţe, ca şi o baricadă contra furiosului Crivĕţŭ, care pe timpŭ de iérnă face sĕ amorţéscă şi înţepenéscă orĭ şi ce rĕsuflare aci, interḑicêndu-i intrarea. La nordŭ, ca unŭ bunŭ şi neobositŭ pasnicŭ, ni-a pusŭ îndelungulŭ pe bĕtrânulŭ Oltŭ, cu înaltele sale malurĭ şi rîpe, ca sĕ ne feréscă de viscolele şi vênturile recĭ de nordŭ, şi ca adĭ, ca mâne, sĕ ne ofere pentru transportŭ şi comunicaţiune gârbovita, dér neînvinsa sa spinare. La vestŭ, Oltŭ şi Carpaţĭ îşĭ dau voioşĭ mâna frăţéscă spre a ne apĕra de furtună şi viscole. Mulţămită acestorŭ îngrădirĭ şi stavilare naturale, n'avemŭ sĕ suferimŭ nicĭ de căldurĭ prea marĭ şi nicĭ de gerurĭ cumplite, carĭ estreme predomină în ţĕrile vecine, ci atâtŭ véra, câtŭ şi iérna, suntŭ moderate, dér suficiente pentru a se face cu prisosŭ şi cóce pe deplinŭ orĭ-ce fructŭ şi producte ale câmpului şi grădinei: grâu, sĕcară, orzŭ, ovĕsŭ, cucuruzŭ, sfeclă, cartofĭ, câtŭ şi mere, pere, cireşĭ, vişine. Numai viia ne este străină din causă, că apropierea munţilorŭ face ca cócerea ei sĕ devină problematică în cei mai mulţĭ anĭ, ér zacharulŭ din strugurĭ sĕ fiă în cantitate insuficientă. Colinele, délurile, suntŭ acoperite de pădurĭ măreţe cu codrii secularĭ de ştejarŭ, bradŭ, fagŭ, ulmĭ, carpinĭ şi molidŭ, în multe locurĭ neatinse încă de năprasnica sĕcure. Păşunĭ grase şi abundante. Solulŭ nostru, deşi depusŭ de apă, resultatulŭ epocei terţiare şi quaternare, totuşĭ la şesŭ loĕsulŭ este compusŭ pe mai puţine locurĭ din argilă compactă şi dér în cea

---

De culcatŭ, culcatu-m'am şi eu în faţa lui Darĭĭ, după cum îmĭ porunci elŭ, dér de ochii mei somnulŭ nu s'a prinsŭ nicĭ o clipită. Eram perdutŭ de nĕcasŭ şi de-o jale de acasă, încâtŭ gândiamŭ, că mi-se frânge inima. Cântau sturḑii, cântau mierlele pe întrecute şi din depărtatele măgurĭ sunau acum, în revĕrsatulŭ ḑorilorŭ, buciumele stânelorŭ, de ţi-se părea, că te légĕnă ângerii şi te ridică la cerŭ, şi că nu linulŭ vêntuleţŭ de diminéţă, ci mândreţa acelorŭ glasurĭ de buciumŭ mişcă aleanŭ vêrfurile uriaşilorŭ bradĭ şi molidĭ. Déră inima mea, — care altă-dată s'ar fi topitŭ de atâta raiu, ce umplea acum codrulŭ şi lumea — inima mea, sdrobită fiindŭ de nĕcasŭ şi de grijă, pe mine tótă acéstă mândreţă din adêncimele codrilorŭ mĕ umplŭ de o nespusă durere! Nu cugetam la nimica alta, decâtŭ: óre în adevĕrŭ, aicea cu aceştĭ ómenĭ sĕ-mĭ fiă rĕmânerea? *eu* sĕ mĕ facŭ *hoţŭ*? sĕ ——— vai nu mai putui gândì; mi-se punea nu sciu ce ca unŭ bolovanŭ pe inimă!

In achtulŭ meu atâtŭ de greu şi de amarŭ, audŭ despre partea, din care am venitŭ, érăşĭ ca aséră la poiană, sunetŭ de frunḑe călcate de cineva. Iacobŭ, carele cum ḑiseiu, nu se culcase, ci totŭ adăugea din când în când lemne pe focŭ, se repedì în picióre, sĕ védă, că ce este, orĭ cine vine, şi după-ce căută în aceea parte, făcŭ semnŭ cu mâna, ca şi când ar fi datŭ poruncă, sĕ nu facă vuetŭ, căcĭ dormŭ toţĭ; şi apoi se aşeḑă érăşĭ dincolo de focŭ, arătândŭ cu mâna la o crengă într'unŭ bradŭ, unde atêrnase elŭ o parte din merinḑirea nóstră. Eu mĕ temeam sĕ mĕ uitŭ îndĕrĕtŭ sĕ vĕdŭ, că ce ar fi, déră vĕḑuiu, că trei inşĭ totŭ înarmaţĭ cu puşcĭ şi cu pistóle şi cu sĕcurĭ băgate cu codorîştele pe după sumanŭ la spate, vinŭ şi pe 'ncetulŭ desbrăcându-se, merinḑescŭ şi apoi se culcă pe lângă ceialalţĭ. Mi-se părŭ că-sŭ aceia, carĭ aséra, după ce spuse Darĭĭ unuia ceva în taină, rĕmaseră îndĕrĕtŭ.

Pe la unŭ aprânḑŭ se sculară unulŭ după altulŭ — toţĭ, în urmă şi Darĭĭ şi cu dênsulŭ şi eu. Unulŭ după unulŭ se scoborîră în vale, de unde, cum cunoscuiu, veniau spălaţĭ pe faţă. Darĭĭ vorbì ceva cu cei trei veniţĭ de curênd şĭ-apoi venindŭ la mine, ḑise:

—„Ei, cum ai dormitŭ, Tănăsucă, şi ce ai visatŭ aicea la noi? Spune'mĭ şi hai cólea la şipoţelŭ sĕ ne spălămŭ!"

Elŭ înainte, eu după dênsulŭ.

„Nu spui, n'ai visatŭ nimica?"

—„Ba am visatŭ, bade Ióne, am visatŭ, că mĭ-a muritŭ tata—şi te rogŭ....

— „Nu-i dreptŭ!" mĕ întrerupse elŭ, „n'a muritŭ, trăesce şi va trăì încă, şi, décă va vré Dumneḑeu, ţĭ-a juca încă şi la nuntă."

„Adecă", gândiam eu, la aceste vorbe eu încă şi mai nĕcăjitŭ gândii: „Da, de rĕmânŭ cu tine şi cu voi, mi-a vedé..." aicea'şĭ făcŭ tatălŭ meu o cruce...

Ne spălarămŭ la ciurgău, ne ştersĕrămŭ în mânecile cămeşii şi Darĭĭ, întorsŭ cu faţa spre sóre, ḑise rugăciunile in glasŭ. Cu ce inimă le ḑise elŭ şi în ce gândŭ, scie Cela de susŭ; déră eu le ḑiseiu, cum mi-se pare, că nicĭ când aşa cu evlaviă nu le mai ḑiseiu, ca acum şi totŭ numai cu uniculŭ gândŭ, sĕ mĕ scape Dumneḑeu de aicea şi sĕ-mĭ vĕdŭ casa şi părinţii.

După-ce 'şĭ sfîrşi Darĭĭ rugăciunile şi-şĭ făcŭ încă şi câteva crucĭ, se întórse spre mine, mĕ neteḑì pe capŭ şi ḑise:

—„Vină Tănase colea şi şeḑĭ josŭ lângă mine."

Făcuiu aşa.

—„Vină mai aprópe şi raḑimă-te colea pe genunchiulŭ meu şi ascultă ce ţĭ-oiu spune.

Făcuiu şi acésta.

—„Mĕi feciorŭ, tu scii cine'sŭ eu?"

—„Nu sciu, bade".

—„Nu scii? D'apoi tu aséră mĭ-ai ḑisŭ pe nume."

Eu slobodii capulŭ în josŭ şi tăcuiu, mĕ temeam sĕ spunŭ mai multŭ. Darĭĭ, pe semne pricepêndŭ acésta, că adecă nu cutezŭ sĕ'i spunŭ totulŭ, cum adecă îlŭ numiau ómenii şi de-acolea sciu şi eu, că cine-i elŭ; apoi póte îi trebuia sĕ nu mĕ apuce cam cu rĕulŭ, sĕ nu mĕ sparià ḑise:

— „Apoi aşa-i, cum ḑicĭ că — *nu sci* ce ai auḑitŭ dela tatălŭ tĕu séu dela alţĭ ómenĭ, *că'sŭ* eu *şi* ceialalţĭ un-sprĕḑece cu mine. *Déră-i şi aşa dragulŭ meu, şi nu pré aşa.*"

Aicea tăcŭ Darĭĭ puţinŭ, par'că gândia, ce sĕ, spuie şi apoi urmà:

—„Eu şi tovarĕşii mei nu suntemŭ *hoţĭ şi tâlharĭ*, de carĭ sĕ se plângă o vĕdană orĭ unŭ omŭ sĕracŭ, că li-am luatŭ văcşóra dela copii. Nicĭ năframa nu luămŭ noi din mâna celuia ce plânge şi nicĭ nu furămŭ banulŭ, ce trebue pe o sfântă tămâiă."

Tăcŭ érăşĭ puţinŭ, şi apoi adause:

—„Ḑilele cuiva încă nu le-am luatŭ. Tu eştĭ tênĕrŭ; *auḑit'ai tu de ómenĭ vĕrcolicĭ, ce beau fără milă sânge de creştinŭ?*"

Aceste cuvinte le ḑise Darĭĭ apăsatŭ şi cu glasŭ ca de mâniă. Eu redicaiu

mai mare parte din terenurĭ intermediare, luturĭ, nisipurĭ amestecate pe icĭ colea cu frundișŭ, tocmai cum îlŭ recere mai potrivitŭ grădinăria, ér nisipulŭ sburătorŭ e cu totulŭ necunoscutŭ, marecagiu și turbă érășĭ abia avemŭ în 3—4 locurĭ pe lângă Oltŭ. Colinele și munții noștri suntŭ compușĭ cu deosebire din sisturĭ cristaline, totușĭ nu lipsescŭ nicĭ mineralele de folosŭ, pétră de construcții, grese pătrată escelentă, pétră de varŭ, gipsŭ, marmură încă neesploatată, carĭ aștéptă numai spesele de transportŭ și capitalurile necesare pentru a-le puté esploata în cantitățĭ enorme; dintre minerale avemŭ mineurĭ de plumbŭ, apoi gisemente enorme de sare, carĭ se află întinse aprópe pe jumĕtate din comitatulŭ nostru și dau nascere la nenumĕratele isvóre sărate, atâtŭ de importante pentru economia casei și crescerea vitelorŭ. Esploatarea acestorŭ straturĭ de sare, deși aparține statului, dér când se va efectui se vorŭ puté câștiga bunĭ banĭ de către locuitorĭ. O altă condițiune, indispensabilă pentru orĭ și care grădină, este apa bună și abundantă: aci suntemŭ cei mai favorisațĭ din lume, căcĭ nu sciu décă unŭ altŭ ținutŭ din vre-o țéră este așa de bogatŭ îndestratŭ cu ape cristaline, ca a nóstră. Mai multe sute de păraie și părăiașe scoborŭ din munte și traverséză șesulŭ dela sudŭ spre nordŭ, îndreptându-se către bĕtrânulŭ Oltŭ, care e menitŭ sĕ le cuprindă și asimileze șie-șĭ pe tóte. Dintre ele vre-o 20 arŭ puté fi ușorŭ curățite și întocmite pentru navigațiune, servindŭ la scoborîrea de plute și lemne singuratice din munte. Pentru întrebuințarea la navigațiunea proprią cu vapóre și șlepurĭ, numai Oltulŭ este aptŭ, a căruia deschidere pentru navigațiune bate la ușă, și în scurtă vreme vomŭ audi pe elŭ șuerândŭ mașina vaporului, și refractându-șĭ sunetulŭ înțigăiatŭ în piscurile munților. Comorile și bogățiile imense de gunóie și materii organice, ce tóte se scoborŭ în cantitățĭ însemnate și se aducŭ din munțĭ și pădurĭ totdéuna când vinŭ apele marĭ, numai fórte puținŭ le-amŭ pusŭ în servițiulŭ plugăriei și abia la vr'o 10 sate le întrebuințămŭ pentru udarea și îngrășarea livedilorŭ și pășunilorŭ, ér cea mai mare parte din ele amŭ lăsat'o sĕ trécă nefolosită, ba amŭ sporit'o cu gunóiele din grajdurĭ și sate, ca sĕ ungă petrile și îngrașe peștii; deórece însĕ asupra acestei cestiunĭ trebue sĕ revinŭ mai târdiu, îmĭ reservŭ de-a vorbi despre ea atuncĭ mai pe largŭ.

Nicĭ cealaltă condițiune indispensabilă la orĭ și ce grădinăriă, adecă brațele, nu lipsescŭ. Brațe suntŭ de ajunsŭ, satele suntŭ destulŭ de dese și marĭ, încâtŭ nu-țĭ trebuesce mai multŭ de mersŭ decâtŭ unŭ cuartŭ séu o jumĕtate de óră, ca sĕ ajungĭ în satulŭ vecinŭ, în orĭ și care direcțiune te-ai îndrepta. Populațiunea este muncitóre, inteligentă și plină de vigóre, și înainte de tóte e doritóre de progresŭ și cultură. Ceea ce face însĕ populațiunea și mai prețiósă este, că ea are aceleașĭ moravurĭ, tradițiune și limbă, deși în privința unorŭ închinărĭ la Dumnedeu, din causa unorŭ cuvinte necuprinse de mintea omenéscă, suntŭ prea dese scisiunile și certele între frațĭ.

In ceea ce privesce cultura, deși ne lipsescŭ institutele mai înalte de cultură, ca o teribilă rĕsbunare a neînțelegerilorŭ între frațĭ, ca tocmai Oltenii și Țéra Oltului, dela care șĭ-au aprinsŭ flacările luminei, civilisațiunei și naționalității ceilalțĭ frațĭ din România și Bucovina, sĕ fiă acum lipsițĭ de o școlă secundară gimnasiu, școlă reală orĭ școlă de meserii, orĭ și câtŭ de modestă ar fi ea, totușĭ în privința învĕțămêntului elementarŭ suntemŭ în condițiunĭ destulŭ de avantagióse; școlele de companiă de odinióră au fostŭ totŭ atâtea focare și centre de cultură, la carĭ șĭ-a aprinsŭ candela sa, atâtŭ grănițerulŭ, câtŭ și boierulŭ, iobagiulŭ ca și țĕranulŭ liberŭ din pămêntulŭ săsescŭ — dela carĭ apoi s'au zămislitŭ alte școle, încâtŭ adĭ, mulțămită Domnului, nicĭ o comună nu este lipsită de școla ei, ba de multe-orĭ au prea multe, întreținŭ câte 2—3 într'o comună, dér tóte se află într'o stare pĕcătósă, în locŭ ca sĕ țină una singură bună. Totușĭ în totalŭ, în privința instrucțiunei primare stămŭ fórte bine și din anŭ în anŭ sporesce numĕrulŭ ómenilorŭ, carĭ sciu ceti și scrie, și în curêndŭ vomŭ ajunge acolo, ca totŭ insulŭ sĕ-șĭ pótă purta la economia sa o mică comptabilitate. Inteligință cu cultură mediă și înaltă avemŭ prin sate destulă, căcĭ nu este satŭ în care sĕ nu se găséscă câteva persóne, care au făcutŭ câte 3—4 clase gimnasiale.

In ceea ce privesce proprietatea și împărțirea ei ne aflămŭ în condițiunĭ destulŭ de bune, căcĭ mai totŭ pămĕntulŭ se află în mâna poporului nostru, ca proprietate mica divisată, séu avere comuna în indivisiune, deși ar fi de doritŭ, ca sĕ fiă între noi și proprietate medie dela 200—300 jugĕre și mare dela 400 jugĕre în susŭ, ómenĭ cu dare de mână și independențĭ, carĭ sĕ ne pótă representa într'unŭ modŭ demnŭ în lăuntru și în afară. Vechile averĭ boierescĭ și nobilitare s'au împărțitŭ și divisatŭ și ele cu totulŭ, încâtŭ adĭ au întratŭ tóte în categoria proprietății micĭ, afară de nisce micĭ rudimente, care șile-a reservatŭ fisculŭ pe séma sa și le-a întrunitŭ și rotunditŭ din nou dela 1880 încóce, pentru a crea pe ele o hergheliă și ferme modelŭ, carĭ nu vorŭ rĕmâné fără de efectŭ și pentru plugarii noștri, în privința lucrării pămêntului și cu deosebire a țênerei vitelorŭ. Deja influința lorŭ este destulŭ de palpabilă prin introducerea culturei trifoiului, lucernei, sfeclelorŭ, ce le găsescĭ adĭ în jurulŭ tuturorŭ comunelorŭ, — lucrărĭ carĭ cu 10 anĭ în urmă erau nepomenite. Totŭ ca resultatŭ și influințe directe ale acestora se póte considera și faptulŭ, că plugurile cele primitive de lemnŭ au fostŭ înlocuite de către țĕranii noștri aprópe cu totulŭ cu plugurĭ moderne de fabrică, carĭ lucréză mai bine pămêntulŭ, întrebuințéză tótă forța vitelorŭ la lucratulŭ pământului, ér nu o perde pentru împedecarea funcționării neregulate și greșite a instrumentului, apoi introducerea mașinilorŭ în lucrulŭ câmpului, sĕmĕnatulŭ cucuruzului în rêndurĭ cu mașina și săpatulŭ lui cu sapa mecanică, și îmblătitulŭ cu mășina suntŭ totŭ atâtea dovedĭ, că țĕranulŭ nostru, deși este greoiu, estremŭ, conservatorŭ și neîncredĕtorŭ în novațiunĭ, dér totușĭ nu rĕmâne indiferentŭ de ceea ce se petrece în jurulŭ lui, și cu o conducere bună a-i puté face marĭ lucrurĭ cu elŭ. Ce va sĕ dică aceste progrese, închipuiți-vĕ, că unŭ omŭ de ai noștri, mortŭ acum 20 anĭ, care șĭ-a petrecutŭ mai tótă viéța în lucrurĭ iobăgescĭ, îmblătindŭ tótă érna la proprietatea mare, acum s'ar scula din grópă și ar veni la casa și curtea sa, unde ar găsi în șura sa lucrândŭ și suerândŭ o mașină de îmblătitŭ cu focŭ și o mulțime mare de ómenĭ stândŭ a lene în jurulŭ ei și servindu-o — nu Nemțĭ și nu Angliușĭ, ci toțĭ Românĭ de baștină, — óre ce ar dice elŭ?

Nime nu va trage la îndoiélă, că cu ajutorulŭ mașinelorŭ de adĭ lucrezĭ pămêntulŭ cu multŭ mai bine, decâtŭ înainte, dér și câștigĭ enormŭ din timpŭ și spese. E de regretatŭ, că lucrului de mașină nu i-s'a pututŭ da o întîndere mai mare și anume, mașinile de sĕmĕnatŭ bucate în rêndurĭ nu le putemŭ introduce și generalisa din causa unei prea marĭ parcelărĭ și atomisărĭ a pămêntului și a configurațiunei irațiouale a țerinelorŭ. Insĕ ceea ce am avut din moșĭ și strămoșĭ și ni-s'a recunoscutŭ definitivŭ prin legea de împroprietărire dela 1848, cea enormŭ favorabilă pentru țĕranŭ, amŭ perdutŭ și perdemŭ prin o îmbucătățire prea esagerată a ei și parte prin negligința nóstră. Prin îmbucătățire perdemŭ ca în urma obiceiului poporului nostru de a împărți tótă moșia, ca chiar și tóte locurile egalŭ între toțĭ copii sĕi, au venitŭ lucrurile adĭ acolo, de în multe locurĭ n'are nicĭ unulŭ, ce sĕ pótă lucra continŭ o jumĕtate de óră și n'are ce prinde bine nicĭ cu grapa și nicĭ cu cósa, ci totŭ timpulŭ îlŭ perde umblândŭ dela unŭ hotarŭ la altulŭ, dela unŭ locŭ la altulŭ. Apoi sistema de trei anĭ, cu lăsatulŭ pămêntului sĕ stea pustiu totŭ alŭ 3-lea anŭ, învălmășéla și silința de câmpŭ, lipsa de cai de umblatŭ cu carulŭ și plugulŭ suntŭ totŭ atâtea alte pedecĭ, care țînŭ pe plugarŭ în locŭ, condamnă pe celŭ silitorŭ și diligentŭ la trândăviă și lene, alăturea cu celŭ mărginitŭ la minte și voință, ca și celŭ dintêiu sĕ lucreze pămêntulŭ și sĕ-lŭ semene, nu cu ceea ce voesce elŭ și reclamă interesele lui, ci cu ceea ce-i place și convine celui din urmă. Făcêndŭ contra și întroducêndŭ o cultură nouă, séu altŭ sistemŭ de cultură, a doua di nu suntŭ numai vitele contrarului pe ele ci ale satului, ca raționamentulŭ sĕ fiă mai puternicŭ.

In tóte cestiunile importante și de căpeteniă mulțimea, adecă aceia, carĭ cugetă mai puținŭ și rĕmânŭ tot-dénna mai în urmă, aceia au tot-déuna cuvêntulŭ decisivŭ și lorŭ trebue sĕ li-se supună și celŭ inteligentŭ și sĕ le cadă victimă planulŭ și întreprinderea cea mai ingeniósă.

Puține regiunĭ suntŭ, unde comunele sĕ aibă proprietățĭ așa întinse, pădurĭ și pășunĭ așa de marĭ, ca ale nóstre, dér ce folosŭ, — comunele suntŭ sĕrace de totŭ din causă, că pădurile nu aducŭ nicĭ unŭ venitŭ, ci suntŭ mai multŭ o sarcină decâtă unŭ folosŭ fiindŭ neglese și devastate, tăierea și devarstarea lorŭ fără cumpetŭ, pascerea cu vitele și mai cu sémă uriciosulŭ obiceiu de a scóte vitele iarna și primăvéra mai ântêiu la mugurĭ, apoi la pășune a avutŭ dreptŭ consecința, că masivulŭ pădurei sĕ se schimbe, séu sĕ dispară cu totulŭ — esențele de valóre, ștejarulŭ, bradulŭ, molidulŭ, sĕ dispară și în loculŭ lorŭ sĕ încuibéză ratine și arbuștĭ fără de nicĭ o valóre, nicĭ ca lemnŭ de construcțiă, nicĭ de focŭ, nicĭ de gardŭ, precum arinŭ mestécănŭ etc., séu când nicĭ acestea nu se îndură ale lua loculŭ, apoi apa spală și macină tótă pétra din munte în josŭ la șesŭ, ca sĕ distrugă și îmormênteze acolo luncĭ bogate, sĕmĕnăturĭ etc.

Au nu cunósceţĭ D-vóstră destule așa numite Pădurĭ, carĭ acum 20—30 anĭ erau dumbrăvĭ mărețe și codri de stejarĭ secularĭ și adĭ nu se găsesce altceva

---

ca cu sfială ochii spre dênsulŭ, că ce vré óre sĕ dică, „ce-sŭ aceia, ce facŭ, ca sĕracii și vĕdanele sĕ n'aibă cu ce se hrănì pe sine și pe copilașii lorŭ, ce răpescŭ năframa din mâna celui ce plânge și banulŭ de sfântă tămâiă."

Tăcù puținŭ și apoi sfêrșì cu unŭ glasŭ scosŭ ca din — iadŭ:

—„Și apoi totŭ aceia'sŭ, carĭ vorbescŭ încă de dreptate, de lege și de Dumnedeu —"

Mĕ spăriaiu când mĕ uitaiu acum la Dariĭ: fruntea-i cea lată îi era încrețîtă ca nisce brasde pe ogorŭ, ochii pe jumĕtate închișĭ și totŭ par'că fulgerau focŭ și pară. Par'că tremura cu totŭ trupulŭ și-șĭ mușca stufósele'șĭ mustețe. Se repedì apoi dreptŭ în susŭ, mĕ apucă de mână și totŭ cu acelŭ glasŭ de spaimă dise:

—„Pentru *aceia'sŭ* tovarĕșii mei și eu *Ionŭ Dariĭ vătafulŭ — hoțĭ și tâlharĭ!*" și uitându-mi-se apoi în față, sfêrșì: „la *acelŭ* lucru ai sĕ-mĭ fiĭ și tu tovarĕșŭ și de me-i asculta dragŭ ca feciorulŭ meu te voiu avé. — Haidemŭ!" . . . . .

Tremurândŭ pielea pe mine de vorbele acestea, urcaiu, ținutŭ de mână de Dariĭ, la vatră, unde și vedeam acum érășĭ crăcanele cu ceaunulŭ pe focŭ, pe unulŭ, nu mai multŭ Iacobŭ, grijindŭ de elŭ și de nisce carne, ce o întorcea pe jeraticŭ, ba pe o parte, ba pe alta, éră ceilalțĭ stau de-oparte, unii așa, alții rĕdimațĭ cu spatele de copacĭ și vorbiau ceva nu în glasŭ, ci pe 'ncetulŭ. Acum vĕdêndu-i pe aceștĭ ómenĭ mai bine, mi-se părură că-sŭ toțĭ, unulŭ mai de spăriatŭ lumea cu dênsulŭ, decâtŭ altuiŭ! Unii erau în cușme țurcănescĭ, alții în pălării și alții în comănace și toțĭ cu pene în ele, pare-mi-se că de vulturŭ, orĭ de huhuredĭ de codru, și nicĭ unulŭ nu avea cușmă, pălăriă orĭ comănacŭ, susŭ pe frunte, și apăsatŭ pe sprâncene, de ce, décă te uitai la ei, încă și mai multă grózā-țĭ făceau. Toțĭ aveau trăiștĭ unii de pele, alții de lână, din care se vedea la unii și câte unŭ mănunchiu de pistolŭ, măcarŭ că toțĭ aveau câte două și după curea. Cămeșile și peptarele lorŭ erau la toțĭ, ca la ciobanĭ, adecă negre, éră Dariĭ, căpitanulŭ, era după tótă stătura și arătarea lui, ca unŭ ștejarŭ între ulmĭ! — Nu pré înaltŭ la trupŭ, déră în frunte, cum se dice, de o palmă și 'n spete de trei!

— „Norocŭ, mĕi frațĭ!" le dise Dariĭ."

—„Norocŭ Ioane!" îi rĕspunseră ei, și apoi Dariĭ mai dise:

— „Băétulŭ ăsta e de acum, *alŭ nostru*, sĕ scițĭ decĭ, cum sĕ fițĭ și voi către elŭ."

Luà apoi pușca mea de sub căpĕtêiulŭ sĕu și mi-o dete cu cuvintele:

— „Pe *vêrcolici* sĕ-i nimerescĭ, ómenĭ *bunĭ* sĕ-i ocolescĭ!"

Prândirămŭ ca și astă nópte. Nisce norĭ groșĭ se arătară pa cerŭ din partea despre apusŭ. Dariĭ vĕdênd-i dise:

— „Mĕ temŭ, mĕi, că om mai lăsa — *cósa*, sĕ nu ne fiă lucrulŭ de géba, cum gândițĭ?"

— „Cam așa sémĕnă", diseră unulŭ la altulŭ.

Se mai pornì și unŭ vêntŭ, care mâna norii cei întunecațĭ mai cu grăbire.

— „Cum stămŭ cu merindea?" întrebà Dariĭ.

— „Cam pe sfêrșite", rĕspunse Iacobŭ.

— „Andreiu, Tódere", dise Dariĭ, „mergețĭ la stâna Mutului și aducețĭ ce trebue; vĕ dă baciulŭ, póte că va trebui sĕ mai ședemŭ pe acasă."

Andreiu și Tóderŭ se duseră la délŭ spre Poiana mĕrului, éră Dariĭ mai dise:

— „Mihalache, Niță, én mai duceți-vĕ unulŭ spre plaiu, altulŭ spre bîtcă, mai tragețĭ cu ochiulŭ și cu urechea, nu sémĕnă ceva, scițĭ voi, și a — alțĭ norĭ?"

Se duseră și ăștĭ doi, éră Dariĭ se întinse cu fața în susŭ pe culcușulŭ lui sub molidŭ și dise, așa, ca la toțĭ cei rĕmașĭ:

— „Mĕ, óre ce prună era ciocoiulŭ de alaltă-erĭ? Grăia rĕu moldovenesce și apoi încă și par-că șepelea!"

— „Nu scii", rĕspunse unulŭ, „dér vorbă ca a lui mai audii eu odată totŭ dincolo peste hotarŭ, și despre acela diceau ómenii, că-i Grecŭ; nu sciu ce liftă a fi."

— „Ce i-ațĭ mai lăsatŭ în șipetŭ, sĕ nu sughițe pré tare după mĕruntaele lui, măcar-că nu se cădea, sĕ-i mai lăsămŭ ceva, păgânulŭ de elŭ?!"

—„Lăsatu-i-am destulŭ, câtŭ sĕ aibă încă cu ce trăi în ocinașe și mătănii, pănă și-a spăsi fărădelegile ce le-a făcutŭ cu bieții creștinĭ din satulŭ unde-i arêndașŭ".

In diua acésta nu plouà, déră nicĭ ceriulŭ nu se rĕsbunà. Andreiu și Tóderŭ veniră încărcațĭ cu câte unŭ berbece și cu desagii plinĭ cu cașŭ, urdă, făină și sare.

— „Ce-a disŭ moșu Toma baciu?" îi întrebà Dariĭ.

— „S'a închinatŭ cu sănĕtate și-a

acolo, decâtŭ arinĭ, mestécănŭ, păducelŭ măceşĭ şi alte ratine fără de nicĭ o importanţă, carĭ nu aducŭ nicĭ unŭ folosŭ, nicĭ ca lemne şi nicĭ ca păşune de vite, căcĭ ele ocupă loculŭ unde celŭ puţinŭ ar puté sĕ crescă o păşune bună de vite, séu sĕ devină ţérinĭ bogate. Deşi numirea şi eticheta s'a păstratŭ, totuşĭ este o deosebire enormă între pădurea de acum patru — cincĭḑecĭ de anĭ şi cea de aḑĭ. Atuncĭ aveamŭ lemne enorme şi naveamŭ cui le vinde şi unde le transporta, aḑĭ amŭ avé cui le vinde, dér nu avemŭ ce. (Va urma.)

AVISŬ.

Deórece **adunarea generală a Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului românŭ** îşĭ va ţiné şedinţele sale din ĕstŭ anŭ la *27 Augustŭ n.a. c. şi ḑilele următóre în Reghinŭ*, acei P. T. Domnĭ, carĭ voiescŭ a participa la susnumita adunare, suntŭ rugaţĭ a se insinua celŭ multŭ până la 24 Augustŭ n. a. c. la dlŭ Patriciu Barbu, séu la dlŭ Dr. Abs. Todea advocaţĭ în Reghinŭ, pentru a se puté face disposiţiunile necesare în privinţa incuartirărei óspeţilorŭ, avêndŭ a arăta şi numĕrulŭ membrilorŭ din familie carĭ dorescŭ a participa.

Reghinŭ, 8 Augustŭ 1890.

Comitetulŭ de incuartirare.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS.“

(Serviciulŭ biuroului de coresp. din Pesta.)

Berlin, 9 Augustŭ. Proiectulŭ de organisare a partidei socialedemocratice va apăré hotărîtŭ cu ocasiunea ţinerei congresului anualŭ alŭ partidei.

Cowes, 9 Augustŭ. După prânḑ se întreţinù împĕratulŭ germanŭ esclusivŭ cu Salisbury. Impĕratulŭ germanŭ a plecatŭ la 10 óre din nópte.

Belgraŭ, 9 Augustŭ. Intre coloniştii muntenegrenĭ domnesce o ferbere îngrijitóre, fiindcă li-s'au luatŭ armele, şi banii incurşĭ ca ajutóre i-au cheltuitŭ, în timpŭ ce câmpurile li-s'au datŭ stau părăginite.

Viena, 9 Augustŭ. Antisemiţii au provocatŭ în cosiliulŭ comunalŭ érăşĭ scandalŭ mare şi au părăsitŭ în modŭ demonstrătivŭ sala de şedinţe, făcêndŭ prin acésta adunarea necapabilă de a lua hotărîrĭ.

Caracterulŭ.*)

I. Formarea caracterului.

3. Influința cărțilorŭ și a operelorŭ de artă.

Cărţile suntŭ nu numai cei mai bunĭ soţĭ ai bĕtrâneţei, ci şi cei mai bunĭ conducĕtorĭ ai junimei. Prima carte, care face o impresiune adêncă asupra unui omŭ tênĕrŭ, are de multe-orĭ o influinţă hotărîtóre asupra vieţei sale viitóre, însufleţindu-lŭ, ca sĕ nisuéscă cu tótă puterea de a'şĭ ajunge ţînta ce şĭ-a pus'o, séu arătându-i cărărĭ cu totulŭ nouĕ de carĭ până acuma nicĭ că a visatŭ. Câte-odată o carte póte căşuna chiar renascerea formală a unui omŭ.

Alfieri cetindŭ pe Plutarch, Schiller, cetindŭ pe Shakspeare, ér Gion cetindŭ primulŭ tomŭ alŭ istoriei universale, s'au însufleţitŭ aşa de multŭ, încâtŭ toţĭ credeau, că viéţa lorŭ s'a începutŭ numai din momentulŭ, când au cunoscutŭ aceste cărţĭ.

Lafontaine în tinereţa sa, dintêiu era cunoscutŭ ca omŭ leneşŭ, când însĕ auḑì cetindu-se o odă a lui Malesherbes, se ḑice că a strigatŭ „Şi eu sunt poetŭ!“ şi de atuncĭ i-a fostŭ invederatŭ, că are şi elŭ talentŭ poeticŭ. Bossuet a fostŭ însufleţitŭ pentru studiu prin aceea, că a cetitŭ, ca copilŭ, panegiricele lui Fontenelles asupra învĕţaţilorŭ renumiţĭ. Lacepede a fostŭ îndemnatŭ a studia sciinţele naturale prin „istoria naturală“ a lui Buffon, pe care a aflat'o între cărţile tatălui sĕu şi a cetit'o de atâtea-orĭ, încâtŭ mai că o scia de rostŭ. Goethe fù influinţatŭ tocmai în momentulŭ decisivŭ prin „predicatorulŭ dela ţéră“ alŭ lui Goldsmith, şi elŭ mărturisì, că în mare parte are sĕ mulţăméscă acestei cărţĭ, ce era mai bunŭ din crescerea sa.

Keightley, când era încă copilŭ, a cetitŭ pentru prima óră „paradisulŭ perdutŭ“ alŭ lui Milton şi acésta l'a îndemnatŭ a scrie mai târḑiu biografia poetului. Elŭ ḑice cu totŭ dreptulŭ: Cunoscinţa cu „paradisulŭ perdutŭ“ formézā, séu ar trebui sĕ formeze în viéţa fiăcăruia, care are gustŭ şi pricepere pentru poesiă, unŭ însemnatŭ capitalŭ. Eu nu voiu uita nicĭodată acelŭ timpŭ.... Eu de atuncĭ m'am ocupatŭ mereu cu Milton; operele sale mi-au fostŭ unŭ isvorŭ de plăcere în ḑile bune, de mângăiere şi de îmbărbătare în ḑile rele.

Asemenĭ sentimente se află la cei vechĭ destule. Astfelŭ ḑice Seneca: Ocuparea cu sciinţa ne înfrumseţéză viéţa în fericire şi ne face mai tarĭ ca orĭ-ce în nefericire.

Plutarch ne spune, că Dionisiu celŭ mai tînĕrŭ, după ce a fostŭ detronatŭ, fiindŭ întrebatŭ, că ce i-au folositŭ Platone şi înţelepciunea, a rĕspunsŭ: Atâta mĭ-au folositŭ, că potŭ suporta o astfelŭ de schimbare a norocului fără ca sĕ fiu de locŭ alteratŭ.

Plinius ḑice în scrisorile sale: Sciinţa este mângăierea şi bucuria mea; nu este norocŭ, care nu s'ar mărì printrînsa; nu este nenorocŭ, care printr'însa nu s'ar uşura. In ḑile de bólă, de periculŭ şi chiar şi după mortea iubiţilorŭ mei eu mi-am luatŭ refugiulŭ la ea, care este singurulŭ mijlocŭ de alinare a durerii; căcĭ ea mĕ învaţă a înţelege mai bine nefericirea, déră a-o şi suporta cu mai mare răbdare.

Şi Thomas Hood mărturisesce: O iubire firéscă ce-o aveamŭ pentru cetire şi învĕţătură m'a feritŭ póte de naufragiulŭ moralŭ, de care suntŭ ajunşĭ mai alesŭ copiiĭ, carĭ rĕmânŭ de timpuriu orfanĭ. Cărţile mele mĕ reţineau de a visita cârciumile şi a'mĭ petrece vremea în asemenea chipŭ. Celŭ ce se află sub influinţa nobilitóre a lui Shakspeare şi a lui Milton, arareorĭ va căuta societate rea.

Dér cărţile nu numai că au îndemnatŭ pe mulţĭ de a scrie opere însemnate, ci i-au îndemnatŭ a sĕvêrşi şi alte fapte.

Bentham — renumitulŭ jurispendentŭ englesŭ — a descrisŭ efectulŭ estraordinarŭ, ce l'a eserciatŭ asupra spiritului sĕu fragedŭ cetirea lui „Telemacŭ“. Eram atuncĭ, ḑice elŭ, de şése séu de şépte anĭ şi'mĭ închipuiamŭ că însumĭ suntŭ eroulŭ, care mi se părea a fi modelulŭ perfecţiunei şi mĕ întrebam câte-odată de ce n'aş puté sĕ devinŭ şi eu unŭ Telemacŭ. Acestŭ romanu îlŭ potŭ considera ca pétra fundamentală a întregului meu caracterŭ, elŭ a determinatŭ cariera mea, cu deosebire a contribuitŭ sĕ primescŭ „principiulŭ utilitarismului“.

Sântulŭ Augustinŭ a fostŭ înfluinţatŭ mai întâiu de cetirea lui „Hortensiu“ alŭ lui Cicero aşa, că a părăsitŭ viéţa sa nemorală şi a începutŭ a se dedica scopurilorŭ celorŭ mai înalte.

Este superflu de a vorbi de grozava infiuiuţă ce au avut'o cărţile asupra desvoltării omenirei. In cărţĭ este adunatŭ resultatulŭ muncei spirituale a întregei omenirĭ şi de aceea cărţile au fostŭ puterea motoră cea mai plină de efectŭ a tuturorŭ timpurilorŭ. De Bonald ḑice cu dreptŭ cuvêntŭ: Dela bibliă până la contractulŭ socialŭ alŭ lui Rousseau au esistatŭ cărţĭ, carĭ au avutŭ ca urmare revoluţiunĭ.

In adevĕrŭ, o carte mare are adeseorĭ efecte mai însemnate ca o bătăliă mare. Chiar şi opurĭ de ale poeţilorŭ au avutŭ adeseorĭ o influinţă grozavă asupra societăţii. Astfelŭ Rabelais în Francia şi Cervantes în Spania au frântŭ deodată domnirea cavalerilorŭ şi a călugărilorŭ, numai prin arma satirei, contrastulŭ firescŭ alŭ grózei. Poporulŭ rîse şi se simţì érăşĭ sigurŭ. (Va urma).

*) După Smiles-Rudow. A se vedé Nr. 165 alŭ „Gaz. Trans.“ din anulŭ curentŭ.

Aforisme.

Acela, care numĕră ḑece amicĭ, n'are nicĭ unulŭ.

*

Cine e amiculŭ tuturorŭ, nu e alŭ nimĕnui.

*

Consideră de amicŭ sigurŭ pe omulŭ, care'ţĭ arată defectele, ér nu pe acela, care'ţĭ aprobă totŭ ce facĭ.

*

Când ai unŭ amicŭ nebunŭ, nu-ţĭ mai trebue o miiă de inimicĭ.

*

Rĕspunsulŭ blândŭ alină mânia, vorba supĕrătóre măresce furia.

*

Calumniatorulŭ, neputêndu-se ridica până la omulŭ onestŭ, cércă defăimându-lŭ a'lŭ têrî josŭ până la dênsulŭ.

*

Cine vorbeşce prea multŭ, nu va trece nicĭ-odată de omŭ înţeleptŭ.

*

Nu vorbi despre fericirea ta

ḑisŭ, că de-a mai trebui, de ce-a datŭ Dumneḑeu gospodarului lui badea Ioniţă Mutu, din Frumosulŭ, sĕ mai venimŭ, că aşa i-a poruncitŭ badea Ioniţă, sĕ nu ne oprescă ce-om cere.“

— „Bunŭ“, ḑise Dăriĭ, „dee'i Dumneḑeu pentru puţinŭ multŭ!“

Eu, vorbindŭ Dariĭ cu ai sĕi, aceste şi altele, le ascultamŭ şi nu pré, căcĭ gândulŭ meu şi inima mea erau în alte părţĭ.

Cătră séră venì Niţu, unulŭ din cei ce trimise Dariĭ sĕ véḑă, de nu-sŭ ceva semne şi de alţĭ norĭ, venì, şi încă cam cu grabă şi ostenitŭ şi după dênsulŭ încă unŭ omŭ, pe carele eu încă nu-lŭ vĕḑusemŭ, şi Niţu de departe ḑise cătră Dariĭ:

— „Etă-lŭ, cimpoiulŭ nostru vine; déră elŭ nuşĭ-ce ḑice, că pe aicea nu-i de a-i-se auḑi bîrzoiulŭ.“

Cum aflaiu mai pe urmă, celŭ ce venì cu Niţu, era cimpoeşulŭ lui Dariĭ, *Ioanŭ Bordcianulŭ* din Volovăţŭ.

— „Norocŭ, Ioane!“ ḑise Dariĭ „Unde te-ai perdutŭ de atâta vreme, şi ce audŭ ce spune Niţu, nu-i ceva de-a cântecului tĕu:

Mĕi băditţă, mĕi fârtaşŭ,
Ce s'aude prin oraşu?“

— „Ba-i cam tocma aşa“, rĕspunse cimpoieşulŭ.

„Că-i rea vestea mĕi fărtaşŭ.
Că te'ntrébă de rĕvaşŭ“

— „Aşa—a?“ ḑise Dariĭ. „Bunŭ, avemŭ noi — rĕvaşe, şi încă cu pecete domnéscă; nu le veḑĭ şi slova li-o şi simţescĭ, colea la suliţa pieptului.—“

Aceste Dariĭ ḑicêndŭ, arătà la pistólele de lângă dênsulŭ şi apoi adause?

— „Şi mai de alesŭ ce-i Ióne, cum ă-i?“—

Cimpoieşulŭ vĕḑêndu-mĕ pe mine, merse apróре de Dariĭ şi-i vorbì ceva şi cam multŭ în taină; éră pe Niţu îlŭ încunjurară ceialalţĭ şi'şĭ plecau urechile spre elŭ, ce spune. Dariĭ, cum luaiu eu sémă, la povestirile cimpoieşului—acum ce i-a fi fostŭ povestindŭ — totŭ mai multŭ îşĭ încreţì fruntea; déră la urmă ḑise în glasŭ ca sĕ audă toţĭ:

— „Cum mai cânţĭ tu, Bordeene?“

„Cui îi dorŭ de raiu orĭ iadŭ,
„Trécă dincóce de vadŭ?“

— „Da,“ urmà cimpoiasulŭ, şi:

„Cui îi dorŭ de iadŭ orĭ raiu
Urce încóce cătră plaiu“.

— „Mĕi, fărtaţĭ!“ întrerupse aice Dariĭ pe cimpoieşulŭ cu glasŭ tare:

„Dér cui p'astă lume-i bine,
Cerce-şĭ norocŭlŭ cu mine!“

Şi se sculă'n picióre, scóse de după curea ambele pistóle — nisce pistóle lungĭ arnăuţescĭ şi ferecate bogatŭ cu nisce alămĭ albe — se uità la ceilalţi şi ḑise cu glasŭ de biruinţă:

— „*Rêndŭ cu voi inimĭ de smeu*“, şi apoi căutândŭ la ambele'şĭ braţe sdravene şi vênjóse şi la pistólele din mânĭ, adause totŭ cu acelŭ glasŭ puternicŭ, *şi cu voi fraţĭ şi fărtaţĭ.*“....

Merse apoi între tovarăşĭ, vorbi ceva cu ei şi numai vĕḑuiu, că'şĭ cată cu toţii de puscĭ şi de pistóle, până şi de securĭ şi de cuţitele din técă, apoi de cornurile de prafŭ şi de pungile cu glónţe, iau apoi fiă-care câte ceva de-ale lorŭ, le bagă'n trăiştì, orĭ le légă arcişĭ peste umĕrŭ şi doi şi pornescŭ înainte spre culme cu pistólele la brêu şi puşca în spate.

— „Foculŭ nu'lŭ stîngeţĭ, sciţĭ voi!“ ḑise Darĭ, éră cătră mine: „Fosta-i tu Tanase, la oi? facemŭ şi noi acum „*mutare*“, că pe aicea s'a cam sfêrşitŭ păşunea. Ia'ţĭ iarăşĭ desagii ceia şi aidemŭ!“

Vai, cum mi-se făcù érăşĭ totŭ peptulă boţŭ, cum mi-se întunecà înaintea ochilorŭ şi cum mĕ părăsiră tóte puterile! Nu sciu ce'mĭ venea; sĕ plângŭ şi sĕ mĕ rogŭ de Darĭ sĕ'mĭ dea drumulŭ, orĭ sĕ strigŭ, sĕ mĕ împotrivescŭ, déră 'mĭ face elŭ sfârşitulŭ aicea.

In acestŭ minutŭ însĕ, unŭ şuierŭ puternicŭ se auḑì din spre culme. Eu par'cà tresăriiu, par'că căpătaiu inimă. Unulŭ din cei ce porniseră înainte vine cu paşĭ marĭ şi arătâudŭ cu mâna spre partea din care veniserămŭ erĭ, ḑise cătră Darĭ încetŭ, dér apăsatŭ:

— „Pe-acolo mirosŭ rĕu şi cam grosŭ“.

— „Grosŭ, tare grosŭ?“

— „Tare! Pe aicĭ s'o luămŭ“, ḑise cela şi arătà cu mâna, ca sĕ mergemŭ hăisa pe cósta muntelui. Dariĭ scóse unŭ pistolŭ de după curea şi ḑise:

— „Mergeţĭ înainte, eu rĕmânŭ înapoia vóstră; pe Tanasă, între voi“; spuse apoi lui Iacobŭ, care la întórcerea celui din spre culme, venì apróре de Dariĭ sĕ afle ce-i; îi spuse câte-va cuvinte în taină, din care eu numai atâta auḑiiu, „spune şi celora, sĕ scie,“, şi o luà spre culme.

Iacobŭ spuse la toţĭ ceialaţĭ ceva, adecă, ce-i poruncì Dariĭ ca sĕ le spue; éră mie, la cuvintele lui Darii: „pe Tanasă în mijlocŭ!“ îmĭ veni unŭ gândŭ, carele amuşĭ li-i auḑi.

(Va urma.)

unui omŭ mai puținŭ fericitŭ decât tine.

*

Iartă adese-orĭ altuia, dér nicĭ-odată ție însu-țĭ.

*

Când te afli în îndoială, nu întreprinde nimicŭ.

*

Cine nu scie suferi, n'are inimă mare.

*

Scrie înjuriile pe nisipŭ și binefacerile pe marmoră.

*

Mulțĭ se plângŭ, că n'au memoriă, dér nicĭ unulŭ, că n'are judecată.

*

Copilulŭ lăsatŭ în fantasiile lui, nu-e decâtŭ o disordine socială.

*

Viitorulŭ unui copilŭ este totdéuna opera mamei sale.

*

E multŭ mai ușorŭ a înăbuși o dorință, decâtŭ a satisface pe cele următóre.

*

In generalŭ ómenii, carĭ sciu puținŭ, vorbescŭ multŭ, ér ómenii, carĭ sciu multŭ, vorbescŭ puținŭ.

*

Acela, care nu scie sĕ tacă, nu va sci nicĭ-odată sĕ vorbéscă.

*

Vorbesce despre acela, cu care te-ai certatŭ, astfeliu ca sĕ nu'țĭ aducă rușine, când te vei împăca cu dênsulŭ.

*

Celŭ rĕu e ca cărbunele, décă nu te arde, te înegresce.

*

A-șĭ rĕsbuna cineva pentru unŭ atacŭ, este a se pune pe acelașĭ nivelŭ cu inimiculŭ; a-lŭ ierta este a se pune mai pe susŭ decâtŭ dênsulŭ.

*

Nu cumpĕra ceea ce'țĭ este de prisosŭ, pentru-că nu vei întârdia e vinde aceea ce'țĭ este necesarŭ.

*

Nu se cuvine a combate pĕrerea cuiva, decâtŭ prin raționamente, căcĭ în idei nu putemŭ da cu pușca.

*

A se încrede în toțĭ, e o simplitate; a nu se încrede în nimenea e o nebuniă, a nu se încrede în sine e primulŭ pasŭ cătră înțelepciune.

*

Unŭ omŭ, care șĭ-a perdutŭ onórea, este ca o monedă, ce nu mai are cursŭ.

*

Trândăvia se asémĕnă cu rugina, le slăbesce puterile mai multŭ decâtŭ munca, nu prinde rugină cheia, cu care ne servimŭ totdéuna.

(culese din mai mulțĭ scriitorĭ.)

Ucu Paolo.

POVEȚE.

In contra petelorŭ pe obrazŭ se póte întrebuința cu succesŭ:

Borax raff. . . .	10 gr.
Glicerin pur . . .	20 „
Tinct. Benzoe . .	15 „
Apă de florĭ . .	150 „

După ce acéstă amestecătură a statŭ câteva dile, se filtréză și se păstréză bine închisă. Cu acéstă apă aromatică ungețĭ petele de pe obrazŭ de două orĭ pe di fără a le șterge. In câteva dile vorŭ dispăré petele, căpĕtândŭ astfeliu obrazulŭ o peliță fórte fină.

„Gazetta Medic."

MULTE ȘI DE TÓTE.

Patria fabricelorŭ de ghete.

In statulŭ Massachussets. aprópe 2000 de fabricĭ se ocupă cu fabricarea de ghete. In fabricele acestea zace unŭ capitalŭ de 218 milióne francĭ și suntŭ ocupațĭ în tótă diua 113,401 persóne. In colosalele fabricĭ s'au lucratŭ în anulŭ trecutŭ $94^1/_2$ milióne părechĭ de și 31 milióne părecĭ de cisme carĭ s'au trimisŭ în tóteStatele Unite, în Mexiko, ba chiar și în Europa. Banii cheltuițĭ cu munca au întrecutŭ suma de 267 milióne francĭ.

*

Dinții și sciința.

Medicii englesĭ Lithersvood și Horlau, încă de multŭ au constatatŭ, că munca spirituală are influință asupra dințilorŭ, adecă, celŭ ce se ocupă multŭ cu sciințele și-șĭ opintesce mintea, i-se strică dinții, și mai pe urmă îi cadŭ. D-rulŭ francesŭ Championniere desvóltă acéstă teoriă și se provócă la dinții stricațĭ ai copiilorŭ, carĭ în timpulŭ școlei suntŭ prĕ îngreunațĭ cu învĕțătura. Nicĭ unŭ copilŭ de țeranŭ, dice numitulŭ doctorŭ, n'are dințĭ așa de rĕi, ca acei copii, carĭ dela anulŭ alŭ 7-lea începĕndŭ începŭ învĕțătura sub inspecțiunea profesorului de casă. După acestea teorii cutezate, n'avemŭ decâtŭ sĕ ne uitămŭ la dinții cuiva, décă vremŭ sĕ scimŭ, că omŭ de sciință este sĕu nu?!

*

Lățirea limbei englese.

La începutulŭ vécului nostru 21 milióne ómenĭ vorbiau englesesce, 31,500,000 franțuzesce, 30 milióne nemțesce, 31 milióne rusesce și 26 milióne spaniolesce. Cei 162 milióne ómenĭ, carĭ vorbiau pe atuncĭ aceste limbĭ, s'au sporitŭ de-atuncĭ la 400 milióne, dintre carĭ adĭ 125 mil. vorbescŭ limba englesă. Franțuzesce vorbescŭ adĭ 50 milióne, nemțesce 70 milióne, spaniolesce 40 milióne, rusesce 70 milióne, italienesce 30 milióne, ér limba portugesă o vorbescŭ adĭ 13 milióne de ómenĭ. Apare decĭ, că limba englesă e vorbită aprópe de două orĭ așa de mulțĭ ómenĭ ca celelalte limbĭ și ea se lățesce mereu din di în di. In Amarica nordică și mai în tótăAustralia limba englesă domineză tóte celelalte limbĭ. Singură America nordică are 100 milióne locuitorĭ englesĭ. Britania mare și Irlanda au 40 milióne locuitorĭ. Cu aceeașĭ iuțélă se lățesce limba englesă în Africa sudică și chiar și în India.

*

Colera.

Scirile cele mai nouĕ sosite din Spania spunŭ, că în Valencia și în Toledo în dilele din urmă s'au ivitŭ 127 casurĭ de coleră dintre carĭ 62 au fostŭ urmate de mórte. Din Lissabona s'au trimisŭ la granițe cete de ostașĭ ca sĕ tragă cordonŭ. — In Dzseddah colera pustiesce grozavŭ. In fiecare di morŭ celŭ puținŭ 100 de persóne. — In Arger dela 2 Augustŭ încóce s'au datŭ 52 casurĭ de coleră dintre carĭ 25 au fostŭ urmate de mórte. — In districtulŭ Valencia s'au ivitŭ Joi alte 53 casurĭ de coloră ér în orașŭ 5. Așadéră bóla epidemică ia dimensiunĭ.

*

O înmormêntare chinezéscă.

Inmormêntarea marchizului Tseng, care se făcŭ acum câteva sĕptĕmânĭ în Shanghai, fù tipulŭ înmormêntărei unui înaltŭ funcționarŭ alŭ statului. In conductulŭ funebru erau cam la 5000 de ómenĭ. Antâi veniau curierii Yemenului și amploiații, toțĭ în uniforme strălucite, purtândŭ sute de stégurĭ de mătase și de atlasŭ, carĭ tóte purtau inscripțiunĭ potrivite pentru acéstă ocasiune, prémărindŭ faptele mortului. Apoi urmau mai multe mii de soldațĭ în uniforme albastre și roșii, violete și roșii, verdĭ și albe. Unii purtau puscĭ de totŭ vechĭ cu cremene, alții însĕ purtau furcĭ înfricoșate cu trei córne (tridențĭ) și lăncĭ, alții însĕ purtau puscĭ moderne. In decursulŭ înmormêntărei plouă necontenitŭ. Deórece Chinezii suntŭ o națiune practică, fiecare soldatŭ ținea în mână câte o umbrelă. Înaintea cosciugului mergeau o sută de trâmbitașĭ și preoțĭ îmbrăcațĭ în costume pompóse. O deosebită pompă desfășura carulŭ funebru, care avea forma unui mare bălaurŭ cu gura deschisă. Chinezii dicŭ, că nicĭ-odată nu a fostŭ o înmormêntare mai pompósă ca acéstă în Shanghai, a costatŭ cam la 20,000 funțĭ sterlingĭ, cadavrulŭ fù espusŭ câteva dile în paradă la arsenalŭ, după aceste a fostŭ pusŭ în mormêntulŭ familiei din Hunan.

*

Intelesŭ rĕu.

Inaintea unui tribunalŭ fù acum de curêndŭ chematŭ unŭ individŭ, care furase din cimitirŭ o mulțime de trandafirĭ. Elŭ mărturisi fapta, dér susținea, că nu e vinovatŭ, „fiindcă chiar mortulŭ a dorit'o acésta, deórece inscripția de pe mormêntulŭ sĕu suna: „Călĕtorule, odihnesce-te lângă mormêntulŭ meu și *culege — unŭ trandafirŭ ca amintire.*" Judecătorulŭ fù adusŭ în perplexitate de acéstă interpretare, dér în curêndŭ se reculese, dicêndŭ: „décă ai fi luatŭ numai *unŭ trandafirŭ*, atuncĭ ai fi avutŭ dreptate. Insĕ inscripția de pe mormêntŭ nu vorbesce despre o mulțime de trandafirĭ!

*

Cum telegrafiază Chinesii?

Invĕțarea limbei chinese e mare lucru, dér telegrafiarea în acéstă limbă e și mare, fiind-că fiă-care cuvêntŭ are semnŭ deosebitŭ. Imprejurarea acésta dér a causatŭ marĭ greutățĭ telegrafiărei chinese. Cu telegrafŭ de alŭ nostru chinesii nu potŭ telegrafia. Ei au lipsă de 5000 cuvinte. Ca sĕ pótă decĭ telegrafia arangiéză aceste cuvinte în rêndŭ, așa cum de obiceiu vinŭ înainte în vorbire, le taie în bucățĭ de lemnŭ și le provĕdŭtŭ cu numerĭ. Telegrafulŭ dă numerii mai departe, apoi cuvintele corĕspundĕtóre numerilorŭ le scriu și astfelŭ se compune textulŭ telegramei. Astfelŭ telegrafiază în limba chinesă funcționarii telegrafiștĭ europenĭ.

Călendarulŭ sĕptĕmânei.

Iulie are 31 dile. Cuptorŭ.

1890 Dilele sĕptĕm.	Călendarulŭ Iulianŭ	Călend. Gregorian	Sórele rĕsare	Sórele apune
Dum.	29 Mart. Calinic	10 Laurențiu	4. 50	7. 19
Lunĭ,	30 Ap. Sila și Silvan	11 Tiburtus	4. 51	7. 17
Marțĭ,	31 S. Eudochim	12 Clara	4. 53	7. 16
Mercurĭ,	1 † Sc. c. crucĭ și Macav.	13 Hippolit	4. 54	7. 14
Joi,	2 Ad. Mosc. St. Stefanŭ	14 Eusebiu	4. 55	3. 13
Vinerĭ,	3 Păr. Isachie	15 (†) Ad. Mariei	4. 56	7. 11
Sâmb.	4 SS. 7 coconĭ din Efes	16 Rochus	4. 57	7. 10

Tergulŭ de rîmători din Steinbruch. La 5 Aug. n. starea rîmătorilorŭ a fostŭ de 165.111 capete, la 6 Aug. au întratŭ 1189 capete și au eșitŭ 2933 remânendŭ la 6 Aug. unŭ numĕrŭ de 163.767 capete. — Se notézà: marfa *ungurésca* veche, grea dela — cr. până la —— cr. marfă *ungurésca* tineră grea dela $45^1/_2$ cr. până la $46^1/_2$ cr., *de mijlocu* dela $46^1/_2$ cr. până la 47— cr. — *ușoră* dela 47 — cr. până la 48 cr. — *Marfă țerănéscă* grea dela — până la — cr. — *de mijlocu* dela 46 cr. până la 47— cr. *ușoră* dela 47— cr. până la 48 cr. — *Marfă de România* de *Bákony* grea dela — cr. până la — cr. transito mijlociă grea dela — cr. până la — cr. însĕ transito ușóră dela — cr. până la — cr. transio dto țepósă grea dela — cr. până la — cr. transito mijlociă dela — cr. până la — cr. *Marfă sêrbescă* grea dela 45—46— cr. transito, mijlociă grea dela $45^1/_2$—46 cr. transito-ușóră dela $45^1/_2$—46 cr. Porcĭ îngrășațĭ de unŭ anŭ dela — cr. până la — cr., îngrășațĭ cu cucuruzŭ dela — cr. până la — cr., îngrășațĭ cu ghindă dela — cr. până la — cr. Cântărițĭ a gară cu $4^1/_2$.

Cursulŭ pieței Brașovu

din 9 Augustŭ st. n. 1890.

Bancnote romînescĭ	Cump.	9.17	Vând	9 19
Argintŭ românescŭ -	„	9.12	„	9 15
Napoleon-d'orĭ - - -	„	9.18	„	9.20
Lire turcescĭ - - -	„	10.40	„	10.45
Imperialĭ - - - -	„	9.38	„	9.43
Galbinĭ	„	5.35	„	5.40
Scris. fonc. „Albina" 6%	„	101 —	„	—.—
„ „ „ 5%	„	99.50	„	—.—
Ruble rusescĭ - - -	„	135. -	„	136.—
Mărcĭ germane - -	„	—.—	„	—.—

Discontulŭ 6—8% pe anŭ.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 8 Augustŭ st. n. 1890.

Renta de aurŭ 4% - - - - - -	101.90
Renta de hârtiă 5% - - - - - -	99.90
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare - aurŭ - - - - - - - - - - -	116.—
dto argintŭ - - - - - - -	97.80
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune) - -	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune) - -	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune) - -	111.50
Bonurĭ rurale ungare - - - - -	89 40
Bonurĭ croato-slavone - - - - -	104.25
Despăgubirea pentru dijma de vinŭ ungurescŭ - - - - - - - -	—.—
Imprumutulŭ cu premiulŭ ungurescŭ	141.—
Losurile pentru regularea Tisei și Seghedinului - -	127.50
Renta de hârtiă austriacă - - - -	88.40
Renta de argintŭ austriacă - - - -	89.60
Renta de aurŭ austriacă - - - - -	108.80
Losurĭ din 1860 - - - - - - -	139.75
Acțiunile băncei austro-ungare - -	981.—
Acțiunile băncei de creditŭ ungar. -	358.50
Acțiunile băncei de creditŭ austr. -	307.20
Galbenĭ împĕrătescĭ- - - - - - -	$5.46^1/_2$
Napoleon-d'orĭ - - - - - - - -	9.20
Mărcĭ 100 împ. germane - - - -	56 65
Londra 10 Livres sterlinge - -	116 15

Bursa de mărfurĭ din Budapesta dela 7 Aug. 1890.

Seminţe	Cualitatea per Hect	Prețulŭ per 100 chilogr. dela	până
Grâu Bănățenescŭ	—	—.—	—.—
Grâu dela Tisa	80	7.30	7.45
Grâu de Pesta	80	7.25	7.40
Grâu de Alba-regala	80	.—	.—
Grâu de Bácska	78	.—	.—
Grâu ung. de nordŭ	—	.—	.—

Sĕmințe vechĭ orĭ nouĕ	soiulŭ	Cualitatea per Hect.	Prețulŭ per 100 chilgr. dela	până
Secară		70—72	5.75	6.—
Orzŭ	Nutrețŭ	60.62	.—	.—
Orzŭ	de vinars	62.64	.—	.—
Orzŭ	de bere	64.66	.—	.—
Ovĕsŭ		39.41	6.15	7.45
Cucuruzŭ	bănăț.	75	6.65	5.70
Cucuruzŭ	altŭ soiu	73	5.55	5.60
Cucuruzŭ	„	—	.—	.—
Hirișcă	„	—	.—	.—

	Producte div.	Soiulŭ	Cursulŭ dela	până
Prețulŭ pe 100 chilograme	Sem. de trif.	Luțernă ungur.	44.—	48.—
	—	francesă		—.—
	—		—.—	—.—
	„	roșia	32.—	34.—
	Oleu de rap.	rafinatŭ duplu	31.50	32.—
	Oleu de in		4 90	5.—
	Uns. de porc	dela Pesta	51. -	51.50
	„	dela țeră		—.—
	Slănină	svêntată	39.50	40.—
	„	afumată	50.—	51.—
	Sĕu		35.—	36.—
	Prune	din Bosnia în buțĭ		
	„	din Serbia în sacĭ		
	Lictarŭ	slavonŭ nou	24.—	24.50
	„	bănățenescŭ		
	Nucĭ	din Ungaria		
	Gogoșĭ	ungurescĭ		
	„	sêrbescĭ		
	Miere	brută	—.—	—.—
	„	galbină strecurată	26.—	27.—
	Ceară	de Rosenau	127.	129.
	Spirtŭ	brutŭ	14.—	14.25
	„	Drojdiuțe de spirt	14.75	15.25

Cursulŭ losurilorŭ private din 7 Aug.

	cump.	vinde
Basilica . . .	7 70	8.—
Creditŭ	187.50	—.—
Clary 40 fl. m. c. . .	56.50	57.50
Navig. pe Dunăre . .	125.—	125.—
Insbruck	24.50	25.50
Keglevich	29.—	33.—
Krakau	17.—	23.50
Laibach	21.80	22.30
Buda	—.—	62. -
Palffy	57.—	57.'0
Crucea roșie austr. . .	18.80	19.10
dto ung. . .	12.50	13.—
dto ital. . .	14.50	15.—
Rudolf	19 50	20.50
Salm	26.50	62.50
Salzburg	25.—	27.—
St. Genois . . .	61.75	62.75
Stanislau	27.—	29.—
Trieitine $4^1/_2$% 100 m. c.	—.—	149.—
dto 4% 50 .	—.—	68.50
Waldstein . . .	39.75	40·75
Windischgrätz . . .	—.—	52.50
Sêrbescĭ 3% . . .	37.—	37.50
dto de 10 francĭ	—.—	—·—
Banca h. ung. 4% . .	110.75	111.25

Editorŭ și redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureșianu.

Schwarze Seidenstoffe von 60 kr. bis fl. 11.65
p. Meter — glatt und gemustert (ca. 180 versch. Qual). versendet roben- und stückweise porto- und zollfrei das Fabrik-Depôt **G. Henneberg** (K. und K. Hoflief.), **Zürich.** Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. Porto.

Anunțŭ.

Imĭ iau libertatea a aduce la cunoscința onoratului publicŭ, că am deschisŭ în *piéță*, **Têrgulŭ Inului No. 27,**

UNŬ ATELIERŬ DE CROITORIĂ

Pracsa mea îndelungată pe acestŭ terenŭ și perfecționarea în studiulŭ croitului academicŭ mĕ punŭ în posiţiă de a puté corĕspunde pe deplinŭ cerințelorŭ on. publicŭ la tóte ocasiunile cu ce este mai *bunŭ*, *solidŭ* și *plăcutŭ*, și voiu puté corĕspunde orĭ și căreĭ încredințărĭ, ce cade în sfera croitoriei *prompt* și *după modă*.

Apelândŭ dér la sprijinulŭ binevoitorŭ alŭ onor. publicŭ îmĭ permitŭ tot-odată a-lŭ asigura, că nisuința mea totdéuna va fi, a câștiga deplina mulțumire a clientelei mele prin o lucrare conscientiósă și promptă.

Cu distinsă stimă
Nicolau Turcu,
croitorŭ.

391,3—2

Premiat la tóte esposițiunile cu medalii de argint.

Fabrica esistă de 42 anĭ.

LUSTRULŬ CELŬ MAI MARE!
NEGRU CELŬ MAI INCHISŬ!

Sĕ produce întrebuințândŭ veritabilŭ și cu renume cunoscutulŭ

INDIGO-OEHLLACK WICHSE

care garantéză conservarea pelei, din fabrica c. r. priv. a lui

IOHANN PARGER

Viena I, Schulerstrasse Nr. 7.

Mai departe se află acolo escelentulŭ:

LONDONER STIEFELLACK

(Lacŭ pentru cisme)

care nu strică pelea și se póte spăla josŭ cu apă caldă, în sticluțe de cincĭ mărimĭ. Cea mai bună

ALIFIĂ PENTRU CONSERVATŬ PELEA

(Leder-Conservirungs-Salbe)

în cutióre de lemnŭ și de tinichea. Celŭ mai bunŭ lacŭ pentru **pele** și **hamurĭ, lacŭ pentru auritŭ,** pentru **apretarea de pele, lacŭ pentru podinĭ** de cualitatea cea mai bună. 331,12—12

Fabrica esistă de 42 anĭ.

Premiat la tóte esposițiunile cu medalii de argint.

Nr. 1710—1890. 398,2—1

PUBLICAȚIUNE.

Furnisarea următórelorŭ obiecte mai josŭ numite pentru spitalulŭ civilŭ publicŭ de aicĭ se va face pe calea ofertelorŭ:

80 bucățĭ de ciarciafurĭ de calitate fină,
58 „ „ „ „ „ prostă,
33 cămășĭ bărbătesci,
13 bucățĭ de halaturĭ femeescĭ,
25 bucățĭ △ pănurĭ de bandagiu,
100 părechĭ de pantofĭ (tîrîșĭ),
10 bucățĭ substraturĭ de gumi,
2 bucățĭ de fórfecĭ de tăiatŭ pĕrulŭ,
25 óle de sticlă pentru nópte,
25 bucățĭ pahare de bĕutŭ,
5 bucățĭ sticle pentru uriuŭ,
10 strachinĭ de porțelanŭ pentru porții de mâncare.

Ofertele sigilate și provĕdute cu timbru de 50 cr. se vorŭ trimite administrațiunei spitalului până în *7 (19) Augustŭ a. c.*, totdeodată trebue sĕ conțină și declarațiunea, că oferentului îi suntŭ cunoscute condițiunile ofertei și că elŭ se conforméză acestora.

Condițiunile de ofertă, precum și mostrele obiectelorŭ de furnisatŭ se potŭ vedé ḑilnicŭ în decursulŭ órelorŭ de oficiu până la 7 (19) Augustŭ a. c.

Direcțiunea spitalului.

In allen Trafiken und Galanterie-Geschäften.

Das beste Cigaretten-Papier ist das echte
LE HOUBLON
Französisches Fabrikat von
CAWLEY & HENRY
PARIS
Silberne Medaille, Weltausstellung Paris 1889
General-Depot: OTTO KANITZ & CO., WIEN.
332,26—10

De vênḑare.

Casa No. 4 de pe délulŭ Străjei, tocmai sub castelŭ, cu vederea către orașŭ, **se vinde** din mână liberă. De casă se țină și **doue grădinĭ,** ér despre **celelalte apartinențe** se va puté informa cumpĕrătorulŭ la cumpĕrare. 399,3—3

☛ **Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ à 5 cr. se potŭ cumpĕra în tutungeria I. Gross, și în librăria Nicolae Ciurcu.**

Ajutorŭ grabnicŭ și sigurŭ

pentru

SUFERINȚE DE STOMACHŬ ȘI URMĂRILE ACESTORA!!

Mijloculŭ celŭ mai bunŭ și eficace pentru mănținerea sănătății, curățirea sucurilorŭ precum și a sângelui și pentru promovarea unei mistuirĭ bune este deja pretutindenea cunoscutulŭ și plăcutulŭ

„Dr. Rosa's Lebens-Balsam“.

Acestŭ balsamŭ preparatŭ cu îngrijire din **erburile alpine cele mai bune și tămăduitóre** sĕ dovedesce ca fórte folositorŭ în contra tuturorŭ **greutățilorŭ de mistuire cârcei de stomachŭ, lipsa de apetitŭ, rîgăelei, congestiunilorŭ, haemorhoidelorŭ** etc. etc. In urma eficacității sale a devenitŭ acestŭ balsamŭ acum uuŭ sigurŭ și doveditŭ **medicamentŭ de casă poporalŭ.**

Sticla mare costă 1 fl., mică 50 cr.

Mii de scrisorĭ de recunoscință stau la disposiţiă!

FIȚĬ ATENȚĬ!!!

Spre a evita înșelătorii, facŭ pe fiecine atentŭ, că fiecare sticlă cu **Dr. Rosa's Lebens-Balsam,** care singurŭ numai de mine este preparatŭ după receta originală, este învĕlită în hârtiă grósă albastră, care pórtă în lungulŭ ei înscripția: Dr. Rosa's Lebens-Balsam din farmacia „zum schwarzen Adler“, B. Fragner, Prag, 205—3“ în limba germană, boemă. ungară și franceză, și carĭ suntŭ provĕdute cu alăturata marcă a fabricei luată sub scutulŭ legalŭ.

Dr. Rosa's Lebens-Balsam

Veritabilŭ sĕ póte procura numai în

Depositulŭ principalŭ alŭ producĕtorului

B. Fragner,

Farmacia „Zum schwarzen Adler“
Prag 205—3.

In Budapesta: la farmacia I. von Török.

Tóte farmaciile din **Brașovŭ**, precum și tóte fărmaciile mai marĭ din monarchia Austro-uugară au deposite din acestŭ balsamŭ de viețâ.

Totŭ de acolo se póte avea:

Alifia de casă universală de Praga

(Prager Universal-Haussalbe)

unŭ medicamentŭ sigurŭ și prin mii de scrisorĭ de mulțămire recunoscutŭ în contra tuturorŭ inflamațiunilorŭ, rănilorŭ și umflăturilorŭ.

Acésta se 'ntrebuințéză cu succesŭ sigurŭ la inflamațiunĭ. la stagnațiunea laptelui și întărirea țîțelorŭ cu ocasiunea înțĕrcării copilului, la abscese, ulcere, pustule cu puroiu, carbuncule; copturĭ la unghe, la panariții [ulcerațiunĭ la degete, la întăriturĭ, umflăturĭ, tumórea glandulelorŭ limfatice, lipome etc. — Tóte inflamațiunile, umflăturĭ, întăriturĭ se vindecă în timpulŭ celŭ mai scurtŭ; la casurĭ însĕ, unde s'a formatŭ deja puroiu absórbe buba și o vindecă în timpulŭ celŭ mai scurtŭ fără durerĭ.

In cutióre à 25 și 35 cr.

FIȚĬ ATENȚĬ!

De órcce alifia de casă universală de Praga sĕ imitéză fórte desŭ, facŭ pe fiecine atentŭ, ca singurŭ numai la mine se preparéză după receta originală. Acésta este numai atuncĭ veritabilă. décă cutiórele din metalŭ galbinŭ, în carĭ se pune, suntŭ înfășurate în hârtiă roșiă pe care s'află tipărită în 9 limbĭ esplicațiunea cum sĕ se întrebuințeze. împachetate și în cartóne vinete — carĭ suntŭ provĕdute cu marca fabricei de mai susŭ.

Balsamŭ pentru auḑŭ.

(Gehör-Balsam)

Celŭ mai probatŭ și prin multe încercărĭ celŭ mai temeinicŭ medicamentŭ pentru vindecarea auḑului greu si spre redobêndirea auḑului perdutŭ. **1 Flacon 1 fl.**
324,26—7

MAGASINUL DE DELICATESE
DIMITRIE G. MOCIANU
FONDATŬ LA ANULŬ 1879 ÎN BUCURESCĬ.

Are onóre a face cunoscutŭ onor. publicŭ și numeroșilorŭ sĕi clienți, că se află continuu aprovisionatŭ cu cele mai fine

Brânzeturĭ și mezelicurĭ próspete

produsulŭ celorŭ mai renumite căṣării și fabricĭ din
România, Rusia, Francia, Italia și Transilvania.

MARE DEPOSIT DE VINURI NATURALE
de Bordeaux, Rinŭ, Champagne, Espagne, Italia, Transilvania și din Țĕră de Cotnarŭ și Drăgășanĭ.

Asortimentŭ complectŭ în totŭ felulŭ de

Liquerurĭ franțuzeștĭ. Quirasourĭ de Olanda, Rom de Jamaique, Cognac românesc și Țuică de Brătianu.

Sosește continuu totŭ felulŭ de **Icre** și **Peștĭ próspeți,** totŭ felulŭ de **articole de Orientŭ, fructe pentru masă. Cafele. Ceaiurĭ. Chocolate. Pesmeți. Vanilie** etc.

Prețurĭ modeste, serviciu promptŭ

355 **MOCIANU.**

Avisŭ d-lorŭ abonaţĭ!

Rugăm pe d-nii abonațĭ ca la reînoirea prenumerațiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ și numerii de pe fâșia sub care au primitŭ ḑiarulŭ până acuma.

Domnii, ce se abonéză din nou, sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ și sĕ arate și posta ultimă.

Administraț. „Gaz. Trans.“

Tipografia A. MUREȘIANU Brașov.